

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1927.

Ljubljana, 24. novembra 1927.

Štev. 8.

51.

Poročilo o shodu dekanov dne 5. oktobra 1927.

V torek, dne 5. oktobra t. l. se je vršil v veliki dvorani škofijske palače pod predsedstvom gospoda knezoškofa sestanek arhidiaconov in dekanov, sklican v Škof. listu l. 1927, str. 71.

Navzoči so bili gg.: generalni vikar stolni prošt Andrej Kalan; arhidiaconi: stolni dekan Ignacij Nadrah, kanoniki: Alojzij Stroj, dr. Tomaž Klinar in dr. Alojzij Merhar; novomeški prošt Karel Čerin in vsi dekani. Kot referenti so bili navzoči: stolni kanonik Josip Volc, univerzitetna profesorja prelat dr. Matija Slavič in dr. Lambert Ehrlich in tajnik Prosvetne zveze Vinko Zor.

Shod se je pričel ob 9. uri. Po opravljeni molitvi je g. knezoškof pozdravil zborovalce s sledečim nagovorom:

Kakor prva, govori tudi tretja naša sinoda o vsakoletnem sestanku gg. dekanov, ki naj ga skliče škof prve dni po Veliki noči. Ker letos v tem času še ni bilo zadostno primernega gradiva, sem sestanek odložil na jesen.

Med tem časom so nekatere zadeve dozorele. Ker imajo sestanki gg. dekanov namen, da naj bi v splošnih zadevah vsi duhovniki postopali enako in složno, sem dotične zadeve uvrstil v program današnjega sestanka.

Za poročevalce nisem mogel določiti samo gospodov, ki se morajo po poklicu tega sestanka udeležiti, ampak sem naprosil nekaj drugih gospodov, ki dotične zadeve vodijo, pa nam jih bodo mogli bolj stvarno in jedrnato pojasniti.

Hvala Bogu in Vašemu zanimanju, da ste prišli vsi. Srčno in radostno Vas pozdravljam in prosim, da pri vsaki točki pripomorete za čim bolj primerno rešitev na korist našega dušnega pastirovanja.

Po tem kratkem uvodu začnimo koj z razpravo.

I.

Kulturni svet a) osrednji, b) po župnijah, njegove naloge in razmerje do naših prosvetnih društev.

Celsissimus:

Sv. Oče Pij XI. katoliško akcijo kar nekako zahtevajo. Vsakega škofa o priliki dovoljene avdijence o tem poprašujejo.

Jaz dolgo nisem natanko vedel, kaj obsega ta akcija, pa nisem o njej nič govoril, marveč sem čakal, dokler se točno ne poučim. To sem dosegel lani, ko sem bil z našimi Orli v Rimu. Dali so mi v Vatikanu dotična pravila, ki so jih sv. Oče odobrili. Morejo se sicer nekoliko prilagoditi krajevnim razmeram, vendar glavni ustroj mora ostati.

Na tem temelju sem Vam letos v 4. številki Škofijskega lista razložil to akcijo, njen namen in njen ustroj; povedal sem tudi, kaj smo do sedaj pri nas glede tega storili.

To je bilo v mesecu aprilu. Od tega časa nismo o tem nič več govorili ne v Ljubljani, ne po deželi. Hoteč nas vse prebuditi iz nevšečnega spanja, sem to zadevo uvrstil kot prvo točko za naš sestanek.

Omenim, da se je za to akcijo v naši škofiji koncem oktobra lanskega leta ustanovil katoliški kulturni svet, ki ima nalogo, da vodi katoliško akcijo po vsej škofiji in naj se za to izpopolni z župnijskimi kulturnimi sveti.

Ker je univerzitetni profesor prelat dr. Matija Slavič od kulturnega sveta izvoljen predsednikom in vsa akcijo najboljše sam razume, sem njega naprosil za poročilo na našem sestanku.

G. prelat dr. Slavič prebere svoj referat, ki se glasi:

»Od svete stolice se priporoča katoliška akcija. Oblika te katoliške akcije se sicer ne predpisuje. Vendar je papež Pij XI. dne 20. oktobra 1923. odobril pravila italijanske katoliške akcije, ki so jih potem kot normativna sprejele nekatere katoliške dežele kar dobesedno, druge pa po smislu prilagodena krajevnim razmeram. Konferenca jugoslovanskega episkopata v Zagrebu je sklenila, da se tudi v Jugoslaviji uvede katoliška akcija. Oba slovenska škofa sta pa poudarila, da je v Sloveniji že dobro razvito katoliško gibanje, ki se bo gotovo znalo prilagoditi novim razmeram, ako se v hrvatskih škofijah začne kaka katoliška akcija. Pri italijanskem in francoskem tipu se zlasti poudarja, da mora biti katoliška akcija izven politike. Po italijanskem tipu so iz katoliške akcije izključene tudi vse nabožne organizacije, kakor Marijine družbe, vse socialne in politične organizacije. Po italijanskem tipu se ustanavlja katoliška akcija po Hrvaškem.

Vsled tega se je zdelo primerno, da bi tudi v Sloveniji imeli neko instanco, ki bi odgovarjala katoliški akciji, da bi mogli v ugodnem slučaju skupno s Hrvati voditi katoliško gibanje v Jugoslaviji. To se je dalo tem lažje doseči, ker so nekaj enakega tudi naše prosvetne organizacije same želele že na V. katoliškem shodu l. 1923. Naše vzgojno-prosvetne organizacije so bile združene v začetku v Slov. kršč. soc. zvezi. L. 1923. so Orli ustanovili neodvisno Orlovsko zvezo, ravnotako Orlice Orliško zvezo, svojo centralo je dobila tudi Slov. kršč. ženska zveza. Te centrale pa so želele imeti vendarle neki skupen forum. Tak forum je katoliški kulturni svet.

Od svoje ustanovitve 18. oktobra 1926. je imel katoliški kulturni svet mesečne sestanke, na katerih se je posvetoval ponovno, kako bi naše organizacije zajezile vpliv slabega tiska. Ponovni predmet teh posvetovanj je bilo vprašanje pristopa Krekove mladine v katoliški kulturni svet. Krekova mladina je bila v začetku včlanjena v Prosvetni zvezi. Iz te je izstopila in ustanovila svojo upravno centralo. Njene podružnice na Štajerskem pa so vendarle včlanjene tudi v Prosvetni zvezi v Mariboru. Stališče Krekove mladine torej ni bilo jasno. Na Jesenicah so sami rešili to vprašanje tako, da je tam Krekova mladina nekak odsek Prosvetnega društva, tako da je v Prosvetnem društvu centralizirano vse kulturno delo.

Za centralizacijo tega dela in za to koordinacijo in kooperacijo vseh kulturnih organizacij v župniji naj bi skrbeli župnijski katoliški kulturni sveti. Če je samo ena kulturna organizacija, svet ni potreben. Šele pri dveh ali boljše treh kulturnih organizacijah bi imel katoliški kulturni svet pravi zmisel. Ker pa orlovski in orliški odseki navadno kooperirajo pri skupnih nastopih, bi prišli v poštev po župnijah navadno samo dve organizaciji: Prosvetno društvo in Orel. Na Štajerskem ni veliko Orla, zato pa so mladeniške in dekliške zveze, ki pa so le odseki Prosvetnega društva, so torej že tudi po župnijah centrali-

zirani. Kjer je po župnijah tako poenostavljeno, je Prosvetno društvo že nekak župnijski katoliški kulturni svet. Katoliški kulturni svet po obliki ni isti, kakor katoliška akcija v Italiji. Dela pa v duhu in v zmislu te katoliške akcije. Tako so na pr. katoliški in evharistični dnevi, ki jih je organizirala Prosvetna zveza v Ljubljani, in civil-metodijski tabori na Štajerskem, organizirani od Prosvetne zveze v Mariboru, celo v smislu katoliške akcije v Italiji.

Če bi mi hoteli vpeljati popolnoma tip katoliške akcije v Italiji, tedaj bi morali razpustiti naša prosvetna društva in naše orlovske odseke ter ustanoviti mesto njih kar 4 zveze, namreč 1. za može, 2. za žene, 3. za fante, 4. za dekleta, v Ljubljani še povrh eno društvo za akademike in eno za akademičarke. Pri vsaki izmed teh 4 župnijskih zvez bi morali biti 14 dnevni ali vsaj mesečni sestanki s stanovskim nagovorom duhovnega svetovalca s primernim predavanjem in z mesečnim sv. obhajilom. To vrsto vzgojnega kulturnega dela pa vrše pri nas za može tudi Apostolstvo mož, za žene, za fante in dekleta pa Marijine družbe. V Italiji so sicer Marijine družbe izključene iz katoliške akcije, ker so tam le nekaka elita za askezo. Pri nas pa Marijine družbe in Apostolstvo mož tudi prosvetno delujejo, zato jih ne kaže preorganizirati v neki tip katoliške akcije, o katerem ne vemo, kake uspehe bi imeli z njim. Pravtako ne kaže Orlu, da bi kaj spremenil na svoji preizkušeni dobri disciplini, s katero je že dosegel lepe uspehe. Ne zdi se torej pravilno rušiti obstoječe organizacije, ki uspevajo, in namesto njih uvesti nekaj, o čemer ne vemo, ali bi mogli z njim prodreti. Zato hočemo uvesti le koordinacijo in kooperacijo obstoječih organizacij, za kar naj bi skrbeli župnijski katoliški kulturni sveti. S smotrenim delom hočemo poživiti verskega duha, značajno katoliško mišljenje in delovanje v naših organizacijah, zlasti s ciklusi sistematičnih predavanj.

Na Hrvatskem hočejo upeljati italijanski tip katoliške akcije. Tri leta so o tem teoretično debatirali, kaka naj bo oblika te akcije. Zdaj so prišli do tega, da imenujejo škofijski centralni odbor z imenom Dijecezanski katoliški narodni savez. Namen tega saveza je popolnoma isti, kakor namen katoliškega kulturnega sveta v Ljubljani. Član 2. namreč pravi: Svrha je udruženju, da kao središnjica katoliške akcije u biskupiji ujedini sve katoličke prosvjetno-odgojne organizacije, kako bi združenim silama uspešnije poradile oko prosvjetno-kulturnog, te vjersko čudorednog napretka našega naroda prema načelima katoličke Crkve. In član 5. pravi: Članom (katoličkog narodnog saveta) može postati svaka prosvjetno-odgojna organizacija, kojoj se rad temelji na katoličkim načelima. Glavni odbor tega saveza postoji po trenutnem razpoloženju od najmanj 10 članov, namreč predsednika in duhovnega svetovalca (ta dva, predsednika in sicer navadno lajika, ter duhovnega svetovalca imenuje škof. ordinarij), podpredsednika, tajnika in blagajnika, ki jih voli glavna skupščina delegatov župnijskih svetov, in končno zastopnikov posameznih včlanjenih central vzgojno-prosvetnih organizacij. Razen duhovnega svetovalca so vsi odborniki lajiki, ker je tudi v Italiji navadno duhovnik samo duhovni svetovalec, drugi pa lajiki. Na Hrvatskem mislijo imeti včlanjene te organizacije: 1. senijori, 2. senijorke, 3. hrv. kat. ženska zveza, 4. kat. mladenke, 5. Orli, 6. Orlice, 7. Jugoslov. kat. dij. liga, 8. kat. možje, ki še nimajo nič organizacije, 9. kat. mladeniči, ki še tudi nimajo organizacije. Kakor se iz tega vidi, tudi Hrvati nimajo čistega tipa italijanske katoliške akcije. Ko bodo te organizacije na Hrvatskem začele delati, se bodo dosegli lepi uspehi. S tako aktivno katoliško akcijo na Hrvatskem lahko Slovenci stopimo takoj v nekako federativno zvezo.

Pri nas vršijo, kakor že omenjeno, katoliško akcijo prosvetna društva, Orli, Orlice, ženska zveza, mladeniške in deklinške zveze, Marijine družbe in Apostolstvo mož. Izpopolniti bi se dalo to delo takole: 1. za može. Kjer vrši Apostolstvo mož tudi vzgojno-prosvetno delo, kakor n. pr. v Tržiču, tam je za

može v tem oziru preskrbljeno. Kjer Apostolstva ni ali tega dela ne vrše, tam bi morala biti v prosvetnih društvih za moške, s kakim odsekom za moške ali brez njega, vzgojno-prosvetna sistematična predavanja; 2. za žene. Kjer imajo žene Marijino družbo, tam se vrše ponekod tudi vzgojna prosvetna predavanja. Če Marijine družbe za žene ni ali tega dela ne vrši, bi se v okviru prosvetnega društva napravila ženska zveza, ki bi imela taka predavanja. 3. za mladeniče vrši analogno delo Marijina družba, Orel, ali pa mladeniška zveza. 4. za mladenke je v enakem zmislu Marijina družba, Orlice ali pa deklška zveza.

Skrbeti, da se vrši tako prosvetno delo, smatra Pij XI. kot dolžnost duhovnega pastirstva. Deliti svete zakramente, pridigovati, katehizirati v cerkvi in šoli, mora biti duhovnikovo glavno delo. Nikdar ne smemo prazniti cerkva s tem, da napolnjujemo društvene dome. Toda Pij XI. vedno in vedno poziva, naj skrbe duhovniki za apostolat lajkov, ki se vrši po katoliški akciji in hvali tiste, ki delajo v tem duhu. V vseh katoliških deželah tip in oblika nista ista, isti pa bi moral biti katoliški duh in ista katoliška vnema za poglobitev verskega mišljenja, versko-nravnega življenja in delovanja po kat. načelih.

Razen kat. kulturnega sveta pa imamo še nadalje Stalni odbor katoliških shodov, ki se zanima za vse mogoče organizacije in stvari, ki jih katoliški kulturni svet ne obsega. V zadnjem času je ta Stalni odbor poživil izdajanje Ljudske knjižnice. Zadnji teden je razpravljal, kako razširiti naš politični tisk, danes se bo posvetoval, kako bi se mogle delavske vrste pridobiti v območje katoliškega kulturnega nazora. Ta Stalni odbor katoliških shodov torej še obstoja dalje, ker se bavi tudi s stvarmi, ki jih katoliška akcija v Italiji in na Hrvaškem izključuje. Tak gibljiv aparat pa je dober, da zagradi za delo, ki je v trenutku potrebno, pa ni v programu drugih organizacij.

Celsissimus se zahvali g. referentu za lepo poročilo in otvori debato. Predlog g. dekana Lavrenčiča, da naj v posameznih župnijah Prosvetno društvo tvori matico vseh tamošnjih prosvetnih organizacij, se pri debati odobri v tem smislu, da naj se to izvrši tam, kjer se organizacije med seboj ne razumejo. Prosvetno društvo naj bo nekaka matica ozir. župnijski svet, v čigar odboru imajo posamezne prosvetne organizacije svoje člane in tako omogočijo složno in skupno delovanje. Kulturni svet bi bil le centralni odbor, ki bi imel skupščine. Teh bi se udeleževali delegatje prosvetnih društev ozir. župnijskih svetov. — Glede tega, ali naj se praznik Kristusa - Kralja porabi za nabiralni dan katoliške akcije, kakor se je to sklenilo na Hrvaškem, prevladuje mnenje, da se to nabiranje opusti radi mnogovrstnih drugih nabirk.

II.

Društvo treznosti. Vzroki neuspehov in sredstva za uspešno delo.

Celsissimus:

Drugi predmet naših razgovorov je delo za treznost. V tem oziru sta po svetu in tudi pri nas dve struji. Ena priporoča treznost, druga pa hoče popolno zdržnost od vsake opojne pijače.

Zadevo sem točno preudaril. Svoje utemeljene nazore sem priobčil v tretji številki letošnjega Škofijskega lista v obliki splošnega pastirskega lista. Čul sem, da ste gospodje ta pastirski list vernikom prav radi prečitali in vernike povabili, naj pristopijo kot člani društvu Treznosti ali pa društvu Sveta vojska.

Na žalost, odziva ni nič, ali skoraj nič. Kljub neuspehu moramo delo nadaljevati. Trkaj in trkaj na srca, pa se ti bodo polagoma odprla. V pouk in spodbudo nam vsem, sem gosp. kanonika Volca naprosil za poročilo. On je namreč predsednik osrednjega odbora za delo treznosti.

Kanonik Jos. V o l e poroča:

Svoje poročilo naj omejim na naslednje tri zadeve:

- a) kako je višja cerkvena oblast doslej skrbela, da zmanjša med verniki pijančevanje;
- b) zakaj ti naporji niso imeli dovolj uspehov;
- c) kaj ukreniti da pridemo tozadevno do boljših razmer.

»Teško, da bi kako versko draštvo tako neposredno in krepko vplivalo na izboljšanje ljudske morale in preprečevalo velike zablode, ki se izvrše v pijanctvi, pa močno oviralo tudi razdevanje telesnih sil in propadanje ekonomskih prilik med narodom, kakor to lahko stori dobro vodena družba treznosti.« S temi besedami je že škof Ant. Al. Wolf pohvalno potrdil prvo družbo treznosti, ki jo je l. 1852. v Kranjski gori ustanovil župnik Simon Wilfan, in se je potem razširila še tudi po precej drugih župnijah naše škofije. Njen namen je bil zmernostni: »Kdor hoče ud te družbe biti, se z obljubo zaveže: 1. da se bo sleherne žgane pijače, bodisi žganja, brinovic, slivovic, rum, rozolj ali karkolj je lacega, čisto zdržal, razum kadar in kolikor bi bilo komu od potrjenega zdravnika v zdravilo vzeti rečeno ali dovoljeno; 2. da si bo v duhu krščanske ljubezni po svoji moči prizadjal, tudi druge svoje prijatle, sorodnike, znance, posebno take, ki so žganim pijačam ali pijančevanju sploh vdani, od tega odvreniti in k družbi treznosti pridobiti . . . vino in druge take pijače, ki se po svojem naturnem vrenju napravljajo, pa le zmerno uživati.« Dasi je bila ta družba treznosti le za posamezno župnijo, je vendar v vsej gorenjski dolini mnogo dobrega storila, žganjpitje precej omejila in uživala celo popularnost. Moški so rekali: »Sem se v žganjè zapisal.«

Leta 1887. je ustanovil knezoškof Jakob Missia družbo treznosti za vso škofijo. Uvidel je menda takoj po svojem nastopu, da je pijančevanje med njegovo čredo ena glavnih ovir, da se slovensko ljudstvo ne more povzpeti do srečnega družinskega življenja ter do verskega in gospodarskega napredka. Na Svečnico 1887 je izdal vernikom temeljit pastirski list, namenjen zlasti zoper žganjpitje, in v njem napovedal, da se ustanovi za vso škofijo družba treznosti, ki naj se vpelje predvsem v onih župnijah kjer je pričakovati največ uspeha, v drugih pa po potrebi ob priliki sv. misijona. Ta družba treznosti, pod varstvom sv. Družine, je bila od sv. stolice posebe obdarovana z odpustki. Geroci nadpastir ni nehal tudi nadalje bodriti duhovščine: »Ako bosta sodelovali milost božja in človeška skrbljivost, zaželeni uspeh gotovo ne bo izostal . . . Res gre včasih težko, toda zle izkušnje nam ne smejo vzeti poguma. Koliko veselje za nas, ko bomo enkrat — v mnogih slučajih znabiti pač šele pri sodbi božji — spoznali, da je seme, ki smo ga sejali z besedo in zgledom, le rodilo sad, četudi se je zdelo, da je ves trud brezuspešen.«

Prva škofijska sinoda 1903 je potrdila tudi določbo: Valde desideramus, ut praefatis associationibus (sc. de cultu Ss. Eucharistiae, Ss. Cordis Jesu, Apostolatus orationis etc.) et congregationibus societas quoque temperantiae adjungatur. Ta nova družba se je na prizadevanje prevz. gospoda nadpastirja ustanovila še isto jesen. Prevzvišeni jo je prijavil: »Dne 26 oktobra 1903 sem družbo (treznosti) cerkveno potrdil za našo škofijo in danes jo priporočam in naročam vsem župnikom, da jo upeljejo po svojih župnijah povsod ondi, kjerkoli je potrebna. In potrebna je — žalibog — povsod.« Ta družba treznosti je imela znane tri stopnje: žganja ne, razen za zdravilo — druge opojne pijače zmerno, pa vsaj en dan ali več dni v tednu ne — potem one, ki se popolno vzdrže opojnih pijač. Leta 1908. pa se je ta družba treznosti spremenila v toliko, da je ohranila le prvi dve stopnji, abstinenčno propagando pa je prepustila Sveti vojski, ki je tudi družba pod cerkvenim nadzorstvom. Mora se pa priznati, da je cerkvena oblast z vso skrbjo podpirala oboje prizadevanje, dasi so se pojavljali

nezadovoljneži, ki niso dovolj računali s težavami tega pokreta. Tudi na deželno vlado je vložilo škofijstvo takoj po sinodi prošnjo, naj bi ista v boju proti pijančevanju šla duhovščini na roko. Prevzvišeni gospod nadpastir je izjavil l. 1910. (Škofijski list pg. 36 sq.): »Treznostno gibanje sem vedno podpiral. Naj omenim dotična navodila v prvi sinodi. Dvakrat se govori o nezmernem popivanju in o sredstvih, s katerimi naj se ta strast pobija... In kolikrat sem o tem gibanju govoril v Škof. listu! Naj omenim le lanske nasvete. Škof. list je lani prinesel članek proti alkoholu. V tem članku je prvič poziv duhovnikom k odločnemu delu za treznost; drugič se govori o družbi treznosti, ki ima sedaj le dve stopnji; tretjič se poroča o zboru protialkoholne zveze duhovnikov, in četrtič je krasna razprava o boju zoper pijančevanje. Da bi gospode v tem svetem boju utrdil, sem lani pastoralni konferenci dal v premišljevanje in razpravo o boju proti alkoholu. Od svoje strani storim, kar morem, da bi obvaroval naše ljudstvo te kuge.« Dodam le še, da je Presvetli živo priporočal treznostno gibanje v skoro slednjem svojem pastirskem listu vernikom, v poslanicah duhovnikom in v svojih knjižicah Mladeničem, Materam in v Življenju po veri. Torej skrbi in bodril je bilo v resnici dovolj. Ali so bili pa tudi uspehi teh skrbi in bodril toliki, kolikor je bilo po pameti pričakovati? In če niso bili, kje je iskati vzrokov?

Zelo črnogled opazovalec naših javnih razmer bi bil, kdor bi trdil, da je ostalo cerkveno protialkoholno gibanje med našim narodom brez učinkov. To je gotovo, da je danes ljudstvo o pogubnosti alkoholizma poučeno že v najbolj nazadnjaških krajih, da se smatra pijanost za junaštvo le še pri gostilniških omizjih, da je postalo popivanje žganja vsaj med mladino sramotno, da je mnogo mladine abstinentne, da se splošno v vseh slojih manj pije, da alkoholni kapital nazaduje, protialkoholna produkcija narašča, se brezalkoholne gostilne množe, se protialkoholna predavanja več ne bojkotirajo in se protialkoholna literatura za naše razmere skočoma dviga. Res je dalje, da so si danes vse politične frakcije vsaj v eni reči edine: v pobijanju alkoholizma. Vsaka ima svoje protialkoholne organizacije, ki delujejo resnobno in živahno, akotudi morda ta in ona s postranskimi nameni. Protialkoholno gibanje se ne zdi več abotno ali utopijsko, ampak zdrav narodni postulat.

Ako pa ob vsem tem prizadevanju uspehi še niso med narodom tako globokosežni in očitni, kakor bi bilo želeli, nam to ne sme zmanjšati poguma. Boj z narkotičnimi sredstvi oz. proti njim je že po svoji naravi izredno težak. Pivska strast je s stoletnimi koreninami zarastla med ljudstvom. Tako rastlino treba izpodkopati in nele iztrgati, da ti ostane bilje v roki, korenine pa v zemlji. Le dolgoletni trudi morejo iztrebiti zadnje močne korenine. Vrhu vsega se je v zadnjih letih tehniškega napredka alkoholna produkcija industrializirala in nje izdelki se ponujajo z vsemi sredstvi moderne propagande in reklame. Ljudje se sugestivno zavajajo k pijači. Živčno slabotni sedanji rod tudi le prerad išče pomirjenja v alkoholu. Alkoholizem je postal konglomerat številnih obsežnih drugih nedostatkov: sega v družabno moralo, v ljudsko higieno, medicino, socialno skrbstvo herediteto, narodno gospodarstvo. Dokazovanje, da je alkohol škodljiv, ne dovede do uspeha ker ni nikomur pomagano, ako mu dokažemo, da ima n. pr. slabo stanovanje, polno bacilov, če mu pa boljšega dati ne moremo; ali pa dokažemo, da je voda v njegovem kraju nezdrava, če mu pa zdrave nuditi ne moremo. Od gospodarske rešitve tega vprašanja, t. j. od brezalkoholne uporabe sadja in grozdja je torej pri naš v veliki meri odvisen uspeh tega pokreta. Razen tega bi bilo zlasti pri nižjih slojih še marsikaj uravnati in izboljšati v družabnem in družinskem življenju, ker se čezmerno ne pije zgolj iz nerednega poželenja in bahaštva, ampak obilo tudi iz bede, jeze in obupa. Taviti se tudi ne da, da si niti država niti oblasti, glavarstva niti občina ne upa iz gotovih ozirov zgrabiti tega zla

tako pri korenini, kakor bi bilo treba. V mnogih krajih so župani hkrati gostilničarji, kar alkoholizem v občini zelo utrjuje, boj proti njemu pa zelo obtežuje. Upal bi si celo trditi, da so tu in tam celo mlekarnice dvignile alkoholni konzum.

Treba pa omeniti specielno še nekatere povojne vzroke, ki so zadrževali, da ni moglo protialkoholno gibanje do boljših uspehov. Vsi vemo, kako Cerkvi in duhovništvu sovražni so prišli mnogi možaki in fantje iz vojne domov. »Duhovniki so naredili vojno in so doma dobro živeli, ko smo mi na tujem trpeli!« Pastoralna modrost je velevala, da ni duhovščina zoper veseljačenje, ki je pri nas vedno spojeno s popivanjem, preveč agresivno postopala, osobite še, ker se je to veseljačenje mnogokod istovetilo s patriotizmom. Razen tega so bile tudi naše valutarne razmere take, da nihče ni vedel, ali je vredno varčevati. Zlasti moška mladina, ki je trpela pod orožjem večletno pomanjkanje, se je hotela izživeti, zlasti, če je še našla doma kaj ostankov medvojnih podpor. Tudi treba poudariti, da smo Slovenci s prodajo domačih vin v novih razmerah prišli v veliko stisko. Naša vina v ceni ne morejo konkurirati z Banatom in Dalmacijo, zato se popijo doma.

Posebe še omenim: Znabiti se je zadnje čase tudi preveč poudarjala abstinencia kot glavno ali celo edino sredstvo v protialkoholnem boju, omalovaževala pa zmernostna akcija. V knjižici »Kaj je torej z alkoholom?« str. 22 n. pr. berem: »Zmernost je sama na sebi dobra, toda sredstvo za boj proti nezmernosti ni... Novo družbo treznosti, osnovano na principu abstinence, so zato vpeljali, ker se stara na principu zmernosti ni obnesla.« Take besede jemljejo pogum onim, ki potom zmernosti za treznost delajo. Poglavitna čednost z m e r n o s t i — poudarim: zmernosti! — je ona, ki je nerednemu uživanju jedi in pijače najbolj nasprotna, in s katero krotimo neredno poželenje po jedi in pijači ter uživamo oboje le po pameti. Tako uči katekizem.

Gotovo je pa, da je abstinencia izborno sredstvo v protialkoholnem boju in vse pohvale je vreden, kdor juriša sovražnika na ta junaški način. Kakšno naj bo torej naše zmernostno prizadevanje v bodočnosti, da pridemo v iztreznenju naroda do novih uspehov? Podal bom samo take nasvete, ki bi se dali lahko in — upam — tudi z uspehom izvesti.

Kaj pomaga najlepši nauk če se ne oznanja? Kaj naj koristi bratovščina, ako se ne uvede in pravilno ne vodi? Prejšnja bratovščina je bila upeljana le v 26 župnijah ljubljanske škofije. Umljivo, da ni mogla mnogo doseči. Zdaj ustanovljena družba je zaukazana za vse župnije v škofiji. Naloga osrednjega vodstva bo, da se to tudi izpelje. Akoravno je z zapisovanjem še zelo malo doseženega in je čednost zmernosti prav za prav obligatna za v s o ž u p n i j o, vendar ni dvoma, da bo krajevni odbor kot nekakšni treznostni odbor v občini s svojimi posvetovanji zaviral širjenje alkoholizma in odpravil marsikatero pivsko priliko in nerodnost.

Druga važna skrb nam bodi brezalkoholno izrabljanje grozdja in sadja. Naša narava zahteva spremembo v hrani in pijači. Zato ne smemo upati, da bi kdaj pridobili mnogo ljudi za popolno abstinenco in za zadovoljnost s samo vodo brez vsakega nadomestila. Treba ljudem nuditi spremembo tudi v pijači. Danes že lahko izdelujemo sadne sokove iz vseh vrst sadja. Doslej smo poznali večinoma le oslajene sadne sokove in ocedke, zdaj pa nudijo dobro pijačo že vsi sadeži, čeprav jih ne osladimo. Isto je z grozrdjem. Vinogradov ljudje ne bodo odpravili, le predelava grozdja bi bila lahko drugačna. Brezalkoholni grozdni sok, ki ima najmanj isto ceno kot vino, je organizmu neškodljiv, nasprotno celo koristi, ker hrani v sebi grozdni sladkor, ki je hranilo in obenem zdravilo. Treba bi bilo le s poukom in zgledom ljudi za to zainteresirati, in tu bi duhovščina v resnici za iztreznenje lahko mnogo storila. Troške za po-

trebne naprave bi lahko prevzele posebne zadruga ali pa Kmetijska družba, če je v kraju.

Dalje: brezalkoholne gostilne! Največ pijancev izrede alkoholne gostilne. Družčina in slabi zgledi, pивske navade, pивske pesmi in šale marsikoga zavedejo v pijančevanje. V brezalkoholni gostilni teh nevarnosti ni. Nekateri ljudje zlasti prazniške dni ne morejo biti brez družčine; dobe jo pa danes le v alkoholni gostilni.

Velik korak za trezno življenje v družinah bi bilo tudi sušenje sadja. Dokler so naši ljudje pridelovali lan, je bilo mnogo sušilnic; z lanom je šlo tudi suho sadje in na mizo prihaja žganje. Suho sadje ima pa še danes na trgu dobro ceno in tudi doma bi mnogo zaleglo. Veliko zaslug za narod bi si pridobil, kdor bi naše dežele prepregel z novimi sušilnicami.

Premnogo duhovnik lahko stori zlasti v šoli in seveda tudi v cerkvi in društvu, ako ob vsaki ugodni priliki poudarja zmernost v pijači in jo priporoča. Mehka srca prvoobhajancev so zlasti dovzetna, da postanejo duhovnikovim pomočniki za razširjanje treznosti v župniji. Razširjajmo protialkoholno časopisje (Prerod!). Da morajo biti Orli avantgarda v tem boju, je po njih pravilih razumljivo. Zlasti bo imel pa duhovnik v družbi treznosti skupino ljudi, ki mu bodo pomagali pri tem delu. Le vse naj se vrši v duhu krščanske ljubezni, t. j. brez zabavljanja in očitanja. Brez organizacije se bo pa tu težko kaj doseglo.

Zoper družbo treznosti so tudi ugovori. — 1. Prispevke ljudje neradi plačujejo. To je res. Za idealne stvari ljudje težko dajo denar, ker uspeh ni viden. Toda prispevki niso glavna reč, ampak le pripomoček, da se krijejo izdatki za tiskovine. Zato naj prispevki nikogar ne zadržujejo, da ne bi pristopil k družbi. Troški se bodo kljub temu že kako pokrili. Vnet ud družbe je že velik pospeševalec družbenih namenov in torej tudi dobrotnik človeštva. 2. Drugi ugovor se glasi: Sestankov in sej je že tako preveč, zato ni mogoče dobiti ljudi, ki bi se udeleževali še teh sej treznosti. — Delavni gospodje imajo res mnogo sej. Toda sestanki družbe treznosti se vrše lahko pred drugimi sejami ali po njih, saj so člani raznih odborov skoro povsod isti. Seje tudi ne trajajo dolgo in ne bodo drugim v nadlogo.

Kako je delovala družba treznosti doslej? — Dala je natisniti pravila in odpustke in te tiskovine razposlala na vse župne urade ljubljanske škofije. Nadaljnji izvodi so na razpolago, čim se oglase župni uradi. Škofijski list je pozval vse župne urade naj poskrbe, da se bo društveni praznik sv. Janeza Krstnika praznoval v smislu družbenih pravil in naj poročajo o razvoju družbe v njihovi župniji. Poročil je bilo doslej le malo (Brdo, Janče, Kranjska gora, Lom, Podbrezje, Poljane, Rateče, Vranja peč, Žabnica, Žalina in Črni vrh nad Polhovim gradcem Železniki). Kakor je videti, je led predsodkov še dokaj debel; upati pa smemo, da ga bo toplo solnce krščanske ljubezni in duhovniške požrtvovalnosti vendarle otajalo in da se bo tudi v tem oziru pričelo živahneje delo. Gospodom dekanom pa gorko prošnjo, naj pazijo ob svojih vizitacijah, ali družba treznosti v župniji tudi kaj deluje ali ne.

Presvetli se zahvali g. referentu za skrbno sestavljeno poročilo, nakar sledi živahna debata. G. dekan Rihar omeni, da bo vse naše delo zoper pijančevanje zastonj, dokler bomo imeli organizacije, ki prirejajo veselice in hkrati propagirajo in organizirajo pijančevanje. To so predvsem naša gasilska društva po deželi. K temu pristavi g. dekan Skubic, da je Jugoslovanska gasilska zveza v zadnjem času začela delati na to, da se veselice gasilskih društev omeje. prepreči ples in pijančevanje. Tudi oblastna skupščina name-rava izdati zakon, da bodo občine skrbele za gasilska društva (orodje itd.). Gasilska društva bodo na ta način tudi depolitizirana. G. Lavrenčič po-udarja, da mora tudi vlada priskočiti na pomoč. Omejiti mora koncesijo proda-

jaleem za prodajo žganja, skrbeti, da se drže policijske ure itd. G. stolni dekan N a d r a h poudarja, da uspeh delovanja družbe treznosti zavisi predvsem od delavnega odbora. Ne zbirati samo udov; glavno je, da je odbor delaven, poln življenja.

III.

Patronat verskega zaklada in prispevanje za gradnjo in poprave cerkvenih in nadarbinskih poslopij.

Celsissimus: Tretja točka dnevnega reda današnjega shoda je o patronatu verskega zaklada in o dolžnosti države prispevati za zidanje cerkvenih poslopij.

V tem oziru se je ta zadeva popolnoma predružačila. Bivši načelnik katoliškega oddelka ministrstva ver dr. Mihajlo Lanović je dokazal, da je ta patronat, dovoljen po konkordatu cesarju Francu Jožefu in njegovim katoliškim naslednikom, z razpadom Avstrije in s padcem avstrijskih cesarjev popolnoma prenehal. S tem odpade naši državi dolžnost prispevati pri nas eno petino stroškov pri popravah ali zidanju cerkva in cerkvenih poslopij sploh, pa tudi pravica prezentirati za izpraznjene kanonikate in župnije.

To je že letošnji Škofijski list št. 78 objavil. Zidave in poprave se bodo vršile po konkurenčni obravnavi in bodo morali verniki sami nositi dotično breme. Pač ni izključena prošnja za državno pomoč iz državnega budžeta, v katerem je postavljena vsota za podporo pri zidanju in popravah cerkvenih poslopij.

Dodam, da je odpadel tudi cesarski patronat. Ostane veljaven le še privatni patronat bodisi cerkveni, bodisi lajkalni, ki ima pravico praesentationis ad beneficium vacans. Kanon 1450 novega zakonika ne dopušča novih patronatov in kanon 1451 želi, da bi se dosedanji odpravili. Pri petletnem poročilu o stanju Cerkve v škofiji moramo škofje tudi poročati, da li smo uspeli pri odpravi patronatov. Jaz dosedaj v tem oziru še nisem ničesar ukrenil sodeč, da bi bili verniki nevoljni, ko bi tangenta patronata odpadla.

Temu poročilu doda dekan G n i d o v e c pojasnilo, da je upravno sodišče v posameznih slučajih že razveljavilo ta odlok državne oblasti. V vsakem slučaju se je treba posebej pritožiti. Ako ministrstvo upravlja verski zaklad, mora tudi prispevati k popravilom. To mnenje zagovarja tudi finančna prokuratura.

IV.

Organizirana skrb za izseljence.

Celsissimus: Amerikanski škofje imajo poseben odbor, ki naj skrbi za priseljene tujce. Od tajništva sem dobil dopis, naj bi na kak način prišli v stik s tem odborom in naj sporočim o naših izseljencih.

Že pred par leti sem poizkusil oživotvoriti Rafaelovo društvo, toda dosegel nisem nobenega uspeha.* Vendar je pa izseljeniško vprašanje pereče. O njem se po vsej državi razpravlja. Tudi pri nedavnem shodu na Trsatu se je o tem govorilo. Nanj misli naš oblastni odbor.

Ker je o tem vprašanju dobro informiran g. kaplan Z o r, tajnik Prosvetne zveze, sem njega naprosil, da nam zadevo razjasni in poda potrebna navodila.

Tajnik Z o r poroča:

Dušno pastirska skrb za naše izseljence. Letos se je veliko pisalo o izseljeniškem vprašanju. Veliko se je debatiralo, veliko sklepalo na raznih zbo-

* Dne 15. novembra 1927 se je vršil v Ljubljani ustanovni občni zbor Rafaelove družbe.

rovanjih, veliko obljubovalo našim izseljencem o priliki njihovega obiska iz Westfalije in Holandije v Slovenijo, toda kljub temu se je prav za prav ustvarilo zelo malo pozitivnega. Bistvo izseljeniškega vprašanja, katero se pri nas sedaj rešuje, brez dvoma tvori dušnopastirska skrb za izseljence. Naša naloga danes je, da si ogledamo prvič: nevarnosti, katere prete izseljencem v tujini, drugič, kako izseljence vzgojiti, da bodo te nevarnosti lažje premagali, in tretjič, kako naj sodelujemo pri organizaciji izseljenišтва.

Slovenci bivajo po vseh delih sveta in skoro po vseh državah v Evropi, dasiravno so najmanjši narod. Amerika nam jih je doslej vzela četrta milijona, veliko izmed teh se jih je že amerikaniziralo, kar se jih je ohranilo, je več ali manj zasluga dušnopastirskega dela, katerega vrši okrog 100 slovenskih duhovnikov v 32 slovenskih župnijah in v 14 mešanih župnijah.

V zadnjem času so se začeli naši ljudje izseljevati celo v Avstralijo, zlasti Primorci, pa tudi del Dolenjcev se je naselil po vojni na tem delu sveta. Dotok je sicer bolj malenkosten, toda zasluži našo pozornost, zlasti, ker v vsej Avstraliji ni slovenskega duhovnika in ker je ta del sveta najbolj oddaljen od naše domovine.

Celo v Azijo so po vojnem času zašli naši ljudje. Rudarji na Holandskem so mi pravili, da je letos v aprilu in majniku stopilo na ladje v Marseillu čez 500 slovenskih rudarjev iz Francije in Belgije, kateri so šli v Malo Azijo, da si poiščejo tamkaj boljšega kruha, deloma v maloazijskih rudnikih, deloma pa zaposleni pri gradbi železnice, katera naj veže maloazijsko obrežje z glavnim mestom turške države, z Angoro. Tudi ti so brez duhovnika in žive sredi paganov.

Tudi v Afriki naletimo na Slovence. V Egiptu, v Kairi in Aleksandriji jih biva nad 700. Ti so zaenkrat dobro preskrbljeni v dušnopastirskem oziru, saj deluje med njimi pater Adolf Čadež.

Če pa pogledamo preko mej naše države po Evropi, tedaj srečamo Slovence v Nemčiji na Westfalskem, kjer živi 15 do 20 tisoč naših rojakov. Zadnja leta se mudi med njimi g. svetnik Janez Kalan, pet nemških duhovnikov se je naučilo slovenskega jezika, da morejo vršiti dušnopastirsko delo med njimi. Druga večja naselbina je v Franciji, kjer biva preko 20.000 Slovencev, in sicer v Lotringiji 7 do 8 tisoč, med katerimi ne biva slovenski duhovnik. V okraju Pas de Calais biva 10.000 slovenskih rudarjev, med njimi pastiruje sedaj gosp. župnik Valentin Zupančič. Najbolj žalostne razmere tako v verskem, moralnem in socialnem oziru pa vladajo med našimi rudarji v Belgiji, kjer jih biva tudi preko 5000. In ti so brez dušnega pastirja. Na Holandskem je zaposlenih 2500 slovenskih rudarjev, kateri nimajo dušnega pastirja, pač pa vladajo med njimi dobre socialne in moralne razmere; zakaj, bomo še pozneje slišali.

Ko smo pogledali na slovenske kolonije izven domače države, ne smemo prezreti izseljevanja s kmetov v mesta in industrijske kraje v naši domači državi. Zalostno sliko nam nudi pogled na slovenska dekleta, ki se selijo v Zagreb, Subotico, Sarajevo in Belgrad. Na tisoče počtenih deklet je zapustilo v zadnjih letih slovenski dom in se izselilo v južne kraje. Morda komaj polovica izmed teh deklet živi v počtenih službah, ostala polovica pa je izginila in ne vemo, kje se ta dekleta dandanes nahajajo. Ako preslišimo glas naših izseljencev, ki prihaja iz Amerike Avstralije, Azije, ako ne čujemo klicev iz evropskih držav, od koder se neprestano prosi za slovenske duhovnike, – nikar ne zapirajmo ušes pred onimi žrtvami, za katere usodo smo več ali manj odgovorni, saj so to naši župljani, saj je to kri našega naroda, ki pa izginja v naši državi.

Poglejmo sedaj, kakšne verske in socialne nevarnosti čakajo one naše ljudi, kateri si morajo služiti vsakdanji kruh v tujini. V pismu iz Lorene, katerega je prinesel »Slovenec« 12. majnika 1926, pravi duhovnik Kuhar, ki je

obiskal slovenske delavce, sledeče: »V intimnost družinskega življenja je udrla četa tujcev, katera vzame mater od otroka, mnogokrat tudi od moža. Redno zasebno družinsko življenje je nemogoče. Dom ni več dom, družina ni več družina. Versko življenje se popolnoma opusti. Sveti zakramenti se desetletja ne prejemajo. Mladina se pokvari v nežnih letih. Človeka mora zaboleti v dno srca, če pomisli, da je zadostovalo par let, pa je iz vernega kmečkega fanta postal verski brezbriznež.« Kar je ta duhovnik zapazil v Loreni, se godi povsod v tujini. Naš človek, ki pride preko meje naše države, se odtuji cerkvenemu življenju, njegov šibek značaj podleže nevarnosti in končno pade v naročje socialnim demokratom ali pa popolnim brezvercem. Zdi se pa, da so otroci, ki so tamkaj rojeni in vzgojeni bolj odporni proti tem nevarnostim. Iz tega sklepamo, da ljudje, ki prihajajo iz Slovenije v tujino, za tujino niso bili vzgojeni.

Vera izseljenca je v resni nevarnosti. Doma je bil v dobri krščanski družini, poslušen je bil svojim staršem, zdi se, da je vsled navade opravljal svoje molitve, obiskoval nedeljsko službo božjo, prejemal sv. zakramente vsled nagovarjanja sester ali staršev, živel je torej v atmosferi, ki je bila vsa prepojena z verskim duhom. Pride v tujino, stopi v stik z dvomljivimi elementi, nudijo se mu razne priložnosti, pridruži se mu slab tovariš, napada se katoliška vera, zasmeljuje se pošteno življenje, končno pride socialistični agitator, ki ga zvabi v svojo organizacijo pod krinko strokovne organizacije, vsa okolica, v kateri se znajde naš človek, je okužena z brezverstvom. Posledica tega je: pošten krščanski mladenič se izgubi.

S kakšnimi preventivnimi sredstvi in pripomočki naj torej oborožimo onega, kateri namerava iti v tujino? Treba je predvsem sistematičnega skrbstva, katero sega iz rojstne hiše ven do trenutka, ko zapusti mladenič ali mladenka svoj rodni krov. Pri tem vzgojnem delu morajo sodelovati družina, šola, cerkev, katoliške organizacije in v to poklicana državna oblast s svojim izseljeniškim komisarijatom.

Nujno potreben je apologetičen in socialen pouk, kateri ni važen le za one, o katerih se vnaprej ve, da bodo šli enkrat s trebihom za kruhom, temveč je važen za vso sodobno mladino. Nujno je, da se današnja mladina času primerno vzgoji, da spozna nevarnosti, katere preže nanjo, da spozna tudi sredstva proti tej nevarnosti. To mladino je treba pripraviti do tega, da vstopa po dokončani ljudski šoli v katoliška društva, društveno življenje se ji mora tako priljubiti, da bo pozneje tudi v tujini čutila naravnost potrebo po katoliških društvih. Da se to doseže je treba usposobiti in zainteresirati starše za važno vzgojno nalogo, vsaj vsak mesec, ena nedelja naj bi bila določena za vzgojni pouk ženam, bodisi da se to vrši v ženski Marijini družbi, ali pa v ženskem odseku prosvetnega društva. Našim materam mora preiti v meso in kri zavest, da še niso zadostile božji postavi, ako poskrbe le za telesno vzgojo, ali bolje rečeno telesno vzrejo otrokovo, temveč, da je še bolj važna duševna in npravstvena vzgoja otrokova. Saj to je krona vsega vzgojnega dela. Ta pouk ženam naj bo kolikor mogoče praktičen, prepleten z živimi zgledi. Mati se bo čutila odgovorno pred Bogom, zato ne bo nepremišljeno prepustila otroka tujini. To delo bi pospeševali tudi naši nabožni listi, n. pr. »Bogoljub« in »Glasnik«. Poleg prosvetne organizacije bi imela tukaj hvaležno polje tudi »Krščanska šola«, katera naj bi poskrbela za tvarino roditeljskih sestankov in družinskih večerov. Na teh sestankih bi bilo važno tudi vprašanje o poklicih. To vprašanje je prilika, pri kateri naj se opozore starši na nevarnosti, katere prete njihovim otrokom v tujini in pa v mestu. Poveča naj se ljubezen do doma, do skromnega domačega življenja in vlije naj se strah pred tujino.

Glede verouka: Nikakor ne zadostuje, da učence ali učenka pozna nauk katoliške vere; treba je dandanes poznati tudi glavne ugovore, s katerimi

nasprotniki napadajo cerkev. Ako bo naša mladina ugovore proti katoliški veri spoznala že doma, tedaj jo ti ugovori v tujini ne bodo mogli zbegati. Po šolski dobi čaka vzgojitelja novo delo. Saj je doba od 14. do 18. let odločilna za vse življenje. V tej dobi se namreč razvije značaj. Dozida se intelektualni in nravstveni notranji svet človekov. Kar je bilo privzgojenega in naučenega, prehaja v tej dobi v lastno osebnost. Najlepša dota, katero more dati rojstni dom, je pač kremenit značaj. V tujini ustanavljajo za mladino v teh letih tako zvane »ländliche Fortbildungsschule«. Ker pri nas tega ni, zato si moramo pomagati s privatno inicijativo. Mladinska društva, mladeniške kongregacije, orlovski in fantovski odseki prosvetnih društev, sportni odseki, dramatični, pevski, godbeni krožki, — to so tiste edinice, v katere moramo spraviti mladino med 14. in 18. letom. V fantovskih odsekih naj se goji versko-nravni pouk, socialen pouk, nudi naj se poštena zabava in razvedrilo. Dober mladinski list, dobro urejena knjižnica in čitalnica naj pomagata pri tem delu. Nikar ne podcenjujmo vzgojnega pomena »čebelice« po naših društvih. Mladenič, kateri je navajen na varčnost, bo tudi v tujini ostal varčen. Ta čednost ga bo obvarovala marsikatere nevarnosti v poznejšem življenju. Koristna so dalje tudi predavanja, kjer predava član, kateri se je mudil v tujini, o lastnih vtisih in pa o lastnih doživljajih. Marsikatera iluzorna predstava o tujem svetu se pri takih predavanjih razblini.

Nihče naj pa ne gre v tujino, preden se ni poslovil od domačega dušnega pastirja. Pri slovesu naj ga duhovnik še enkrat opozori na nevarnosti, ki ga čakajo, izroči naj mu priporočilno pismo za katoliške organizacije v onem kraju, pokloni naj mu knjižico, kot n. pr. »Pozdrav iz domovine«, priporoči, da se v novem kraju zgleda pri katoliškem duhovniku, kjer naj vstopi v katoliška društva. Onim izseljencem, kateri so namenjeni v Nemčijo, Francijo, Belgijo in na Holandsko, moramo najbolj priporočiti vstop v katoliška društva sv. Barbare. Vsako izmed teh društev ima namreč duhovnika za svojega duhovnega vodnika. Na Holandskem, kjer imajo katoličani odločilno besedo pri vseh socialnih napravah, so deležni člani društva sv. Barbare gotovih prednosti, kajti v društvu sv. Barbare vidijo glavni dokaz, da dotični ni ne komunist in ne socialist. Delavec, kateri je tako vsestransko poučen in pripravljen za tujino, bo torej premagal nevarnosti veliko lažje in bo tudi v tujini ostal pošten.

Vsa sredstva in vse nevarnosti, katerim je izpostavljen mladenič, veljajo seveda tudi za dekleta, le da so slednje še veliko večje. Vedno in vedno beremo o trgovini s človeškim blagom. V Zagrebu, Belgradu in Sarajevu je bilo od leta 1920. do 1926. prijatih 30 trgovcev z dekleti, 280 deklet je policija iztrgala iz njihovih krempljev. Največ deklet pride tem ljudem v roko, ko pridejo v mesta, ko iščejo prenočišča, ko povprašujejo po službah. Svojo zalezovalno službo imajo razpreženo tudi po vlakih in po raznih prenočiščih ter posredovalnicah za službe. Kolikor mogoče je treba delati na to, da dekleta ostanejo doma, pospeševati je treba zato zlasti domačo obrt. Poleg pouka v cerkvi, v družini, v društvih, je treba vedno in vedno govoriti materam, naj dobro premislijo, v kakšno službo gre njihovo dekle v mesto in h kakšnim ljudem jo pošljejo.

Organizacija izseljeništa.

Ko so družina, cerkev in naše organizacije storile svojo dolžnost, dušno-pastirska skrb za izseljenca še ni popolna. Številne so nevarnosti, ki čakajo na izseljenca na potu, na vlaku in v novem kraju. Res, da skrbni dušni pastir tudi za to pot skrbi, vendar pa njegova moč ne sega tako daleč med svet. Zato je nujno potrebna posebna organizacija, katera naj bi prevzela skrb za izseljenca, ko odhaja iz rojstnega kraja do kraja kjer se misli naseliti. Ta organizacija bo uspešno delovala le tedaj, če se bo združila tukaj privatna inicijativa, krščanska karitas, primerna avtoriteta in urad, ki je finančno podprt.

V drugih državah vodi nadzorstvo nad potujočimi izseljenci Rafaelova družba s pomočjo kolodvorskih misijonov. Ta organizacija dobro deluje v vseh državah v Evropi, razen na Balkanu in v Rusiji. Letaki na vlaku, napisi na kolodvoru opozarjajo potujoče, naj se varujejo pred neznanimi osebami in obenem povedo, kje se dobe zanesljive informacije, tako glede stanovanj, kakor tudi služb. Gospe z belo-rumeno kokardo so na kolodvorih pri vsakem vlaku in imajo tankaj tudi svoj urad. Na zborovanju na Trsalu so se sprejele resolucije, katere zahtevajo, da se osnuje Rafaelova družba. Na zborovanju naših izseljencev na Holandskem so se 23. julija tudi sprejele slične resolucije, kakor n. pr. da se v Ljubljani in povsod v tujini, kjer biva večje število izseljencev, osnuje izseljeniška pisarna, ki bi dajala nasvete in navodila onim, ki so v tujini, kakor onim, ki nameravajo iti v tujino. Z organizacijo skrbstva za potujoča dekleta se je zadnje čase pogosto pečala »Slovenska krščanska ženska zveza«. Najhitreje in najidealneje bi se zlasti vprašanje, kako čuvati potujoča dekleta, rešilo s tem, da bi se v vseh glavnih mestih naše države zavzel kak ženski red za to zadevo, katerega bi pa morale podpirati tudi svetne gospe. Dotični red bi prevzel v oskrbo nekaj sob, opremljenih s posteljo, vodil bi posredovalnico za delo, gospe pa bi vršile službo na postaji in nadzorovale dekleta, ki so že v službi. Uspešna akcija glede izseljenišтва se obeta dalje od našega oblastnega odbora. Parkrat sem že imel priliko debatirati o tej akciji z referentom, ki pripravlja ta referat za oblastni odbor. Kakor vse kaže, se bo tukaj združila privatna inicijativa, karitas in pa urad, kateremu bo dal oblastni odbor primerno avtoriteto in pa finančno pomoč. Ta urad pa naj bi prevzel v svojo režijo tudi potovalno pisarno, prodajo vozniških kart, menjalnico itd. Le zanesljive osebe, ki bi spremljale na potu izseljence iz Ljubljane na dotični kraj, nam dajo poročila, da so nevarnosti med potjo odstranjene. Izseljenci v tujini pa nujno rabijo tudi primerne liste. Od rudarjev na Holandskem sem zvedel, da bi njihovim željam najbolj ustrezal »Domoljub« z ilustrirano prilogo »Slovenca«. Prepričali so se, da največ novic iz domovine prinaša »Domoljub«, želijo le, da bi »Domoljub« imel tudi rubriko o naših izseljencih v tujini. Tako bi naš »Domoljub« vezal naše ljudi z domovino in obenem doma ostale z onimi, ki so v tujini.

Veliko teh nevarnosti bo pa odstranjenih takrat, kadar bodo pri nas zavedali taki socialni zakoni, kot jih ima n. pr. Holandija. Na Holandskem socialne naprave same znižajo omenjene nevarnosti vsaj za 90 odstotkov. Omenim naj le stanovanjsko akcijo, katero vodi katoliški duhovnik dr. Poels. Sezidal je tekom desetih let 11.000 delavskih hiš za približno 20.000 družin. Lastnik teh enostanovanjskih hiš je odbor, kateremu načeluje omenjeni duhovnik, finansira pa zidanje teh hiš država sama, ki je tudi lastnica rudnikov. Družina, katera se naseli v stanovanjsko hišo, se zaveže, da ne bo imela nobenega sameca na hrani, oziroma na stanovanju. Stanovanje obstoji iz treh ali štirih sob, iz kuhinje in pritiklin. Za samece so sezidani posebni domovi, katere vodi zopet kot rektor duhovnik, nastavljen od škofa, plačan pa od rudnika. Te hiše vodijo in oskrbujejo gospodinjstvo katoliške redovnice. Vsak delavec ima lično opremljeno sobo, izborna hrana, dobro postrežbo. V hiši je kapelica, gledališka dvorana, igralnica, čitalnica, knjižnica itd. Tudi za slučaj bolezni ali nezgode je delavec na Holandskem dobro preskrbljen. Dobi vso plačo in popolno oskrbo v bolnišnici brezplačno. Ni čuda, da so mi celo oni možje, kateri so bili znani iz Jugoslavije kot voditelji komunistov, izjavili, da je v socialnem oziru najboljše preskrbljeno za delavca na Holandskem, najslabše pa v Franciji in v Belgiji. Vsled tega tudi komunizem, socializem in brezverstvo nima tal v delavskih krajih na Holandskem. Kadar bodo pri nas zavladali slični zakoni in zrastle slične naprave, potem bo tudi duhovnik in njegova dušnopastirska skrb za izseljence znatno razbremenjena.

Še na neko institucijo, ki vrši naravnost misijonsko delo med našimi izseljenci, bi rad opozoril. V Sittardu na Holandskem sem naletel na redovnice, katerih poglavitni namen je socialni misijon po delavskih družinah. Te redovnice obiskujejo delavske družine, sprejemajo zanemarjene delavske otroke v oskrbo, pomagajo bolnim delavskim ženam, prinašajo v hiše katoliške liste, poleg tega pa vodijo natančne kartoteke delavskih družin po narodnosti, kjer tvorijo vez med dušnim pastirjem in pa med delavsko družino. Če pride dušni pastir obiskat naše izseljence, tedaj dobi v njihovem samostanu natančen seznam, kje stanujejo naši ljudje, kakšno je njihovo družinsko življenje, kakšno je njihovo versko življenje, kakšne stranke so, na katere liste so naročeni, kako prejemajo sv. zakramente ali obiskujejo nedeljsko službo božjo in če pošiljajo otroke v verske šole. Pred par dnevi sem dobil od predstojnice pismo, v katerem prosi, naj pošljemo slovenskih kandidatinj v te kraje, kajti število slovenskih priseljencev se veča, sester Slovenk pa žal nimajo. Le nekaj hrvatskih sester je stalno zaposlenih z obiskom slovenskih delavskih družin. Zato naj dušni pastirji pri nas nasvetujejo našim dekletom, da vstopajo v ta moderen socialni red, kateri vrši tako važno misijonsko delo med našimi izseljenci.

Celsissimus se zahvali g. referentu za poučno poročilo. — Pri debati omeni dekan Gnidovec, da bi bilo nujno potrebno, da Prosvetna zveza oskrbi naslove vseh društev v tujih krajih (državah), na katere bi se mogli obračati naši izseljenci. — Prosvetna zveza bo skušala temu ustreči.

V.

Apostolstvo mož in posvetitev družin presv. Srcu Jezusovemu. Ali napreduje?

Celsissimus: Za naše Cerкви sovražne čase je važno »Apostolstvo mož«, ki se hitro širi po vsem svetu. Pri nas v početku kar ni šlo. Toda hvala Bogu, sedaj se je gibanje začelo vsaj po mnogih župnijah. Isto velja o posvetitvi družin presv. Srcu Jezusovemu kot našemu Kralju. Na raznih krajih so verniki za posvetitev kar navdušeni, drugod je pa še vse mrzlo in hladno.

Da bi oboje gibanje pospešili, sem naprosil g. dekana Skubica, naj nam iz izkušnje kaj spodbudnega in poučnega sporoči.

Dekan Skubica referira:

Kako se vpelje, razvija in vzdržuje »Apostolstvo mož« in posvetitev družin presv. Srcu Jezusovemu? Tridentski koncil je v razburkanih protestantskih časih nanovo preuredil prejem sv. zakramentov, zlasti sv. obhajila, ko je določil, da sv. obhajilo ni samo nekako plačilo za krepostno življenje vernikov, ampak lek, ki nas očiščuje vsakdanjih napak in varuje smrtnih grehov (Trid. s. 13. c. 2.). To določbo so skušali takoj v 16. veku spraviti v življenje mnogi svetni in redovni duhovniki, posebno jezuitje, ki so v Rimu ustanovili za mladeniče marijansko kongregacijo. Ta je imela v svojih statutih tudi zahtevo po večkratnem sv. obhajilu. Kmalu pa se je za pospeševanje tega ustanovila tudi posebna bratovščina »Congregatio S. Communio Generalis« s posebnimi odpustki. Pritegnila je k mizi Gospodovi mnogo mladeničev in mož. Za časa velikega častilca Marijinega dr. Janeza Ludovika Schönlebna je bila v Ljubljani zelo cvetoča marijanska kongregacija mož in fantov, ki so vneto prejemali sv. obhajilo.

Nastopili pa sta dve veliki oviri, namreč janzenizem in tako imenovana »prosvetljenost«. Na francoskem dvoru niso živeli vprav kot zgledni kristjani, vendar pa so nazunaj še izpolnjevali verske dolžnosti in tudi prejemali sveto obhajilo. To pa je pohujševalo mnogo ljudi, ker se je takrat ves višji svet ravnal po manirah francoskega dvora. Proti temu so nastopili sicer dobro

misleči možje, ki pa so kmalu padli v ekstrem, da so vsem vernikom stavili prehude in preostre pogoje za prejem sv. obhajila. Sv. obhajilo jim je bilo v nasprotju s tridentskim koncilom le plačilo za veliko svetost. Posledica tega je bila, da niso zlepa dajali odveze, da se je vsled tega ljudi polastila neka malodušnost, zdvojenost, da, brezbožnost, ker niso imeli v sv. obhajilu leka zoper vsakdanje človeške slabosti. Ribniški dekan Janez Ev. Traven (1833 do 1847), zgled tovrstnih duhovnikov, dasi theologus ex asse in brezmadežen mož, se je n. pr. pohvalil, da v 20 letih ni prejela niti ena petina njegovih župljanov sv. obhajila, tako trdo jih je držal. Sad te zmote je bil, da so se ljudje, zlasti moški, strašno odtujili obhajilni mizi. Ali so torej samo možje krivi te odtujenosti, ki se toliko let ne da zabrisati?

Pod to zmoto je trpel zlasti naš moški svet prav do najnovejših časov. Tudi naše bogoslovne knjige, ki so določale gotove stopnje popolnosti za bolj ali manj pogosto sv. obhajilo, so bile do naših časov polne te zmote.

Druga zmota pa je bila tako zvana »prosvetljenost« preteklega stoletja, ki je zahtevala silno veliko znanje verouka, da je smel kdo pristopiti k svetemu obhajilu. Tudi od otrok so zahtevali popolnega znanja verouka, zato jih do 12. ali 14. leta in še celo dalj niso pustili k prvemu sv. obhajilu. Dogajali so se slučajni, da so šli fantje že k vojakom, ne da bi bili prejeli prvo sv. obhajilo. Gledali so samo na um, ne pa na srčno zaupnost in pobožnost do eharističnega Zveličarja. Idealna beseda Gospodova: »Ako se ne spreobrnete in ne postanete kakor otroci, ne pridete v nebeško kraljestvo!« (Mat 18, 3), se je popolnoma izgubila. Možje so se tudi s tem odtujili eharističnemu Bogu. O češčenju presv. Srca Jezusovega, tem zadnjem sredstvu zveličanja, govoriti možem, se je zdelo brezplodno ker to zahteva versko toplega in ljubečega srca, ne samo razuma. Vendar ne smemo teh prestrogo obsojati; bili so pač otroci svojega zmotnega časa.

Kdaj bi se bili duhovniki in verniki izmotali iz te teme, ako bi ne bil vanjo posvetil z žarko lučjo sveti papež Pij X., ko je izdal v najvišji avtoriteti svet prenavljajoča dekreta o prvem in pogostem sv. obhajilu, s katerima je z enim mahom začrtal čisto nova pota. Samo dva pogoja veljata še za prejem sv. obhajila: stan posvečujoče milosti in pravi namen. »Vsi katoliški pisatelji naj se poslej vzdrže vsakega prepira o razporeženju, ki je potrebno za pogostno in vsakdanje sv. obhajilo,« to je njegova zapoved.

Svet je nekoliko ostrmel, oči odprla tudi duhovščina; toda ne kaže drugega, kot vkloniti se, ako hočemo sentire cum Ecclesia. Kdo bi danes mogel pogrešati reformnega dela Pija X.? Vsevprek po katoliškem svetu je zadihalo novo eharistično življenje, ki ga ni uničila niti svetovna vojna z vsemi svojimi grozotami in zmaterijaliziranim mišljenjem. Pijev dekret je najizdatnejša protiutež novodobnemu materijalizmu.

Da pa bo Pijev dekret postal sad, ga treba vsepovsod spraviti v življenje. Sam feminizem mora izginiti iz dušnega pastirstva. Vse delo bo ostalo nepopolno, ako mu ne postavimo na glavo najlepše krone to so naši moški, ki se jih drži še mnogo iz janzenizma rojene mlačnosti do presv. Eharistije. Političen katolicizem pri mnogih moških, preprostih in inteligentnih, ni nikako obrekovanje. Napredujoča nemorala, onečaščenje zakonskega življenja, zadosti jasno kaže, da se moramo z obema nogama postaviti na podlago papeževega dekreta in zlasti moške predramiti za prejem sv. obhajila. Brez tega absolutno ni prerorenja človeške družbe, ki ga je tako krvavo potrebna.

Težko pa je moške pridobiti vsaj za mesečno sv. obhajilo, ako jih ne združimo v posebno versko organizacijo, v kateri pristopajo k sv. obhajilu skupno. Na podlagi Pijevega dekreta je prinesel l. 1910. »Kölner Pastoralblatt« vnet članek, ki je pozival dušne pastirje, naj vpeljejo za moške skupno mesečno sv. obhajilo »Es bedarf des Zusammenschlusses, ... es ist nicht zu leugnen

dass manchem Mann bei der jetzigen Zusammensetzung der Kommunizierenden ein grosses Mass von Selbstüberwindung aufgebürdet wird, will auch er von der öfteren Kommunion Gebrauch machen. Das würde aber fortfallen, könnte man die Männer veranlassen, öfter gemeinschaftlich zu gehen, und zu dem Zwecke einen bestimmten Sonntag im Monat besonders für die Männerwelt reservierte. Welch ein Schauspiel!... Welch eine Anregung für die Lauen und Feigen!... Und Welch eine Predigt für die Jugend!...«

Na tej podlagi so v Nemčiji vpeljali »Apostolstvo mož«, in določili eno nedeljo v mesecu kot »moško nedeljo«, ob kateri moške pristopajo skupno k sv. obhajilu. Med vojno ta organizacija v Nemčiji ni pripeljala nič manj kot 300.000 mož in fantov k mesečnemu sv. obhajilu. Apostolstvo pa zahteva od svojih članov troje: 1. Moško nastopati za stvar Kristusovo, njegove svete Cerkve in njegovega namestnika, 2. vsakdanje molitve, dela in trpljenje posvetiti božjemu Srcu Jezusovemu, 3. zvesto se udeleževati skupnega mesečnega sv. obhajila na moško nedeljo. — Tretja točka je namen Apostolstva, dočim prva spodbuja moški pogum, druga pa ogreva moško srce. Papež Pij X. je dne 28. julija 1913 tej organizaciji in njenim pospeševalcem z vsem srcem podelil svoj blagoslov.

V bistvu je sicer vseeno, po kateri organizaciji to dosežeš. Morda po marijanskih kongregacijah mož in fantov, ako jo imaš, morda po družbi ljubiteljev presv. Sreca Jezusovega, morda po kaki drugi poti. Zdi pa se, da je v ta namen najpripravnjše Apostolstvo mož, ki pritegne k mesečnemu sv. obhajilu tudi tiste moške in fante, ki niso iz kakršnegakoli razloga v drugih organizacijah.

Ali je mogoče tudi v naših župnijah vpeljati to odresilno organizacijo? Mogoče je, a lahko ne, že zaradi gori navedene prastare miselnosti našega moškega sveta. Nalogo imam pokazati, kako se vpelje, razvija in vzdržuje.

Določno začrtati pot je skoro nemogoče. Tudi v Nemčiji niso mogli tega striktno določiti. Dušni paslir, ki ljubi svoje moške in fante, bo našel sam kraju in razmeram najprimernejšo pot. Morda ne bom ravno preveč grešil zoper lepo skromnost, ako povem, po kateri poti sem vpeljal Apostolstvo jaz, ki se s tem ukvarjam že devet let. Drugi gospodje bodo morda našli krajšo pot, ki vodi prej do uspeha. Jaz sem Apostolstvo ustanavljal in vpeljal cel štiri leta. Zgodovina tega dela je res »Leiden und Freuden eines Landpfarrers«. Nazadnje se je posrečilo v veliko veselje mož in fantov samih, in se sedaj organizacija razvija kaj lepo že peto leto. To pa je tudi podlaga posvetitve družin presv. Srcu Jezusovemu.

Ako hočemo vpeljati Apostolstvo mož v župniji, si moramo enkrat za vselej izbiti iz glave predsodek, da z možmi ne gre. Ako zaenkrat ne gre, mi ne znamo najti prave poti. Iščimo jo! Ko jo bomo našli, bo krasno šlo!

Hočeš vpeljati Apostolstvo, primi za plug in ne glej nikdar nazaj, ampak vedno naprej. Prvi neuspehi naj te nikdar ne oplašijo, ne oziraj se nanje. Pred očmi imej svoj cilj. Ako ga ne dosežeš po eni poti, — in to se ti bo navadno pokazalo, — išči drugo pot, ki bo morda srečnejša. Vedno prizadevanje, v katerem ne smeš nikdar izgubiti poguma in ljubeznivosti napram moškimi, bo gotovo prineslo uspeh. Ako duhovnik pri prvem neuspehu izgubi potrpljenje, morda svojo nevoljo pokaže možem z najmanjšo besedo nevolje, je igra že izgubljena. Miza Gospodova je pojedina ljubezni, in samo ljubezen vodi do nje.

Prvi pogoj, če naj se v župniji vpelje Apostolstvo, je, da je duhovnik res hoče vpeljati. Brez tega resničnega hotenja ne bo nikdar Apostolstva. — Najprej sem možem pri velikonočnem izpraševanju razlagal pomen in namen Apostolstva, potem sem jih pa povabil k vpisu. Oglasilo se mi je 20 mož. — bilo je leta 1918. — in sem mislil: dobro je, kvas je postavljen. Toda k skup-

nemu sv. obhajilu, kar je bistveno, ni bilo več mož kakor navadno nedeljo. Torej temeljit poraz! Nič ne de, moški ne zagori kot prižgano predivo.

Leta 1919. sem priredil misijon ter misijonarje naprosil, naj govore tudi o Apostolstvu in povabijo može k vpisu v zakristijo. Prišlo jih je 60. Hvala Bogu, sem si mislil, sedaj pojde. To sem upal tem bolj, ker so se može udeleževali misijona z iskreno vnemo, nekateri so po trikrat ali štirikrat prejeli tekem misijona sv. obhajilo. Toda po misijonu ni bilo mogoče teh mož pripraviti k številnejšemu skupnemu sv. obhajilu. Že zopet temeljit poraz! O vsem krasnem misijonu sem mogel reči, kar je Gospod rekel Judom o Janezu Krstitelju: *Ille erat lucerna ardens et lucens. Vos autem voluistis ad horam exsulare in luce eius!* (Jan 5, 35.) Torej samo za eno uro ognja! Je pač staro janzenistično mišljenje naših mož, da so zadovoljni, ako se pri spovedi rešijo teže grehov, da bi pa rabili najizdatnejše sredstvo zoper morebitne nove padce, sv. obhajilo, tega povečini ne razumejo. Za Apostolstvo pa je treba še več, namreč skupno mesečno sv. obhajilo, da privabi tudi druge, sicer ni Apostolstvo.

Ali se to res ne da doseči? Se da! Ker mi prejšnji načini niso uspeli, sem poizkusil novega. Za advent povabim može in fante k skupni spovedi, kjer bodo prišli na vrsto samo moški, da jim ne bo treba čakati. Povabim tudi tujega spovednika. Može stopijo v nedeljo k skupnemu sv. obhajilu med sveto mašo, na koru poje moški zbor. K obhajilni mizi ne sme takrat nobena ženska; te pridejo na vrsto po sv. maši. Pred sv. mašo se ne obhaja, da se može ne razkrope. Govor je prikrčen možem in fantom. K mizi Gospodovi pristopi 550 mož in fantov. Može veseli, žene vesele. Vse govori o lepi nedelji. Isto ponovim zopet o postu pri štirideseturni pobožnosti, isto v postu za veliko noč in v avgustu za celodnevno češčenje. Seveda treba takrat bolj zgodaj vstati, ker može rajši opravijo spoved zjutraj nego zvečer. Torej štirikrat v letu skupno sv. obhajilo mož, ena tretjina je tukaj! To ponavljam skozi dve leti. Može in fantje vzdržujejo krepko število. Pa to še ni Apostolstvo, torej naprej!

Tretje leto oznamim za advent skupno sv. obhajilo, ki je že v navadi. V januarju priredim za može in fante tri in pol dnevne duhovne vaje, ki jih vodimo samo domači duhovniki. Moških sv. obhajil je 1200. Krasen prizor! V februarju je ob štirideseturni pobožnosti skupno obhajilo mož, v marcu istotako za veliko noč. Može se izjavljajo, kako je to dobro, ako gredo večkrat k sv. obhajilu, kako lahko opravijo spoved, in da je v družini vse drugo veselje in življenje. Če može priznavajo, da je to dobro in potrebno, je njih stari predsodek sam po sebi izpodbit, in s tem je vse storjeno. V postu istega leta govorim skozi pet nedelj o presv. Evharistiji in večkratnem sv. obhajilu, može vse bolj razumejo kot poprej. Kar nakratko izjavim, da imamo v župniji Apostolstvo mož. Nobenega predsodka ni več zoper Apostolstvo!

Nekoliko me je le še skrbelo, bo-li ta pobožnost tudi še po veliki noči ostala. Oznamim in povabim k skupnemu sv. obhajilu za april na Belo nedeljo. Čas ni najprimernejši, takoj po praznikih, toda moška nedelja je tu, in ta se mora trdno držati. Ali bo? Da, 350 moških pri obhajilni mizi! Istotako za maj in tako dalje, od tistihdob vsak mesec. Ob najhujšem delu pride ad minimum 150 moških k sv. obhajilu, druge mesece neprimerno več.

Včasih se celo zgodi, da so fantje v večini, torej tisti, ki so najbolj potrebni, in katerih bi brez zgleda mož nikoli ne pripeljali k mesečnemu sv. obhajilu. Moška nedelja, ob kateri se tako število moških dvigne iz klopi in poklekne k obhajilni mizi, je vselej najlepša nedelja. To je Apostolstvo! Take može spovedovati, je za duhovnika pravo razvedrilo. V resnici, naše može štejmo pri obhajilni mizi!

Iz povedanega povzamem to-le: Apostolstvo mož se ne da ustanoviti kar naenkrat. Ako prirediš kako pobožnost za može, pa povabi tudi najboljše govornike, pa misliš, sedajle homo ustanovili Apostolstvo, si se zmotil. To se

ustanavlja le etapo za etapo, kar more delati samo domači duhovnik, ki ima može vedno pred seboj. Tudi misijon je samo lucerna ardens et lucens — ad horam. Kadar imaš može in fante že več mesecev pri skupnem sv. obhajilu, takrat šele lahko izjaviš: Vidite, možje, to-le je pa Apostolstvo! Treba samo še, da te može in fante ob priliki vpišeš v imenik, dasi je bistveno tudi brez imenika doseženo.

Glavno pa je, da se Apostolstvo tudi vzdržuje. Da se isto razvija in vzdržuje, je po mojem mnenju nujno potrebno, da se drže tele smernice: 1. Molitev! Brez te ni nič! Jaz sem dajal ženam od časa do časa za pokoro molitev za može. 2. Možje in fantje morajo imeti moško nedeljo stalno določeno, to nedeljo posebno spoved, in se ženske takrat nikakor ne smejo mešati med moške. 3. Fantov se od mož ne sme ločiti, da bi imeli n. pr. fantje zase kako nedeljo! ako imajo namreč fantje sv. obhajilo z možmi vred, jih ta množica veliko pritegne, in to je apostolstvo. 4. Vsak mesec se mora moška nedelja posebej oznaniti, in se morajo moški posebej povabiti k sv. zakramentom, katero vabilo naj bo toplo, pa ne vsak mesec šablonsko. 5. Skupno sv. obhajilo mora biti samo za može in fante, ženske takrat ne smejo k obhajilni mizi; pred sv. mašo se to nedeljo sploh ne obhaja, da se možje drže skupaj, ampak je moško sv. obhajilo med sv. mašo, žene pridejo na vrsto po sv. maši. Taka favorizacija ne škoduje, pač pa koristi. 6. Ob vsaki moški nedelji v svojem govoru posveti nekaj stavkov izrecno možem, in par besedi presv. Srcu Jezusovemu, ker je češčenje tega presv. Sreca kardinalna točka Apostolstva. 7. Ako imajo možje skupno glasno pripravo in zahvalo za sv. obhajilo, je še boljše. 8. S predolgim govorom to nedeljo ne trudi mož in fantov, vse naj bo bolj — moško. 9. Svoj *opus increpandi* to nedeljo pusti pri miru in njega vporabo odloži na drugo nedeljo, ako misliš, da se ga moraš poslužiti. Ta nedelja naj bo dan nekaljene ljubezni med možmi in duhovnikom. 10. Tistih, ki se Apostolstvu ne pridružijo, ne karaj, ampak jih samo ljubeznivo vabi in jim kaži zgled drugih; videl boš, da vsaj včasih prihajajo možje, ki si jih morda najmanj pričakoval. Vselej pa so najlepša skupna obhajila moških.

Taki možje so potem tudi pravi apostoli v svojih družinah, če ne toliko z besedo, pa veliko več s svojim zgledom. Posvetitev družin presv. Srcu Jezusovemu bo resnično vspevala le tam, kjer so možje ljubitelji presv. Sreca. Tej posvetitvi je podlaga Apostolstvo, kakor je posvetitev skoro nujna posledica Apostolstva.

To posvetitev družin presv. Srcu Jezusovemu je tako nujno priporočil blagopokojni mirovni papež Benedikt XV., in je to željo razložil vernikom naš presvitli knez in škof v toplem pastirskem pismu za mesec junij leta 1918. Kjer se je takrat posvetitev izvršila, je šlo silno lahko, saj so ljudje tako hrepeneli po odrešitvi od strašnega vojnega gorja. Zato je bilo mogoče lansko leto položiti v Paray-le-Monialu na oltar presv. Sreca Zlato knjigo z 11.465 slovenskimi in nekaj hrvatskimi družinami, posvečenimi presv. Srcu Jezusovemu. Ta posvetitev je našim ljudem zelo priljubljena. Kako naj se vrši?

Dva načina sta, eden generalnejši, drugi specialnejši. V velikih župnijah bo kazalo vbrati prvi način, v majhnih drugi. Najprej treba ljudem razložiti pomen in namen te posvetitve, ker so pastirski list že pozabili. Potem pa takoj na delo! Za posvetitev mora biti v hiši vse pripravljeno: kip ali slika presvetega Sreca itd., kakor navaja pastirski list. V velikih župnijah bo kazalo posvetiti družine skupno po vaseh. Družine, ki se bodo posvetile, naj se javijo pri določeni osebi, — navadno bo vsa vas, s kakimi malimi izjemami, — in ko imajo vse pripravljeno, povabijo duhovnika, morda za kako nedeljo popoldne. V vaško podružnico ali pred vaško kapelo, ki jo okrase z venci in mlaji, ali če take ni, v kako uglednejšo hišo, prinesejo kipe ali slike presv. Sreca, družine se tam zberejo, duhovnik jim napravi kratek nagovor, blagoslovi kipe in slike, morda

odpojejo litanije presv. Srca, odmolijo skupno prvi del posvečenja, ki ga jim treba dati v roke. Zatem odnese vsaka družina svoj kip v svojo hišo in tam odmoli drugo molitev ter postavi kip na odlično mesto, ki je tudi okrašeno. Poprej prejme po možnosti vsa družina sv. zakramente. Posvetitev je končana. Nič napačnega ni, ako se po končani posvetitvi možje zberejo v kaki hiši, kamor so povabili tudi duhovnika in mu morda tudi nekoliko postrežejo. Med duhovnikom in možmi se ob taki priliki vez ljubezni le utrdi. (Jaz sem na ta način tekom enega leta posvetil 511 družin.)

V manjših župnijah se bo lahko posvetitev izvršila bolj specialno. Duhovnik gre lahko v vsako hišo posebej in izvrši posvetitev družine na predpisani način. To delo pa je dolgotrajnejše, in marsikaka družina se ne posveti, ker ima hišo ubožno, pa si ne upa duhovnika povabiti. Res hišica je s'rotica, pa željna ga sprejeti, — a poguma nima, in napačna sramežljivost jo zadržuje. Ta moment v generalnejši posvetitvi odpade, dasi ima specialnejša posvetitev prednost pred ono radi tega ker takrat duhovnik lahko najlepše spozna družine svoje župnije. Dobro je, ako si družine nabavijo tudi diplomo o posvetitvi, kar pa ni bistveno, in zlasti ubožnejšim družinam ne kaže napravljati stroškov.

S posvetitvijo pa je izvršen še-le začetek. Duha in namen posvetitve treba v družinah vzdrževati in utrjevati. Zato jih treba navajati, da se o prvih petkih ali nedeljah tudi zbirajo okrog okrašene podobe presv. Srca, da prižgo luč in opravijo tam vsaj družinske molitve, da takrat v obilnejšem številu prejmejo sv. zakramente. Zato treba v cerkvi pogosto na to opozarjati, posebno o prvih nedeljah, o prazniku presv. Srca, na praznik sv. Družine in drugih primernih prilikah.

Dobro in slovesno je, ako se po posvetitvi družin ob gotovi priliki posveti še cela župnija presv. Sreću Jezusovemu, kot nekaka številnejša družina. Kakor pobožna družba sv. Družine obnavlja vsako leto na praznik sv. Družine svoje posvečenje, tako naj bi imele tudi družine, posvečene presv. Sreću, svoj praznik, ob katerem naj bi se posvetitev teh družin skupno v cerkvi obnavljala. Sv. Oče je hotel, da bodi Kristus Kralj naših družin. Ali bi ne kazalo praznik Kristusa Kralja določiti kot dan obnovitve tega posvečenja? Unio Cleri je lani na svojem zborovanju v Celju sklenila zaprositi episkopat, da določi praznik Kristusa Kralja kot misijonski praznik, ker je Svečnica kot tak neprimerna. Kako se dasta lepo oba namena združiti na ta srčni praznik! Kristus Kralj naših družin, Kristus Kralj vsega sveta!

Vemo, da imajo gg. duhovniki premnogo vsestranskega dela, cerkvenega, kulturnega, gospodarskega, političnega et omnis generis. Posebna skrb za možje in družine pa je podlaga vsega drugega dela, ako naj je uspešno, krona dušnega pastirstva. Lahko je delati tudi v javnosti z možmi, ki prihajajo večkrat k mizi Gospodovi; to so v resnici naši možje, ki nas ne bodo nikoli pustili na cedilu. To niso nikaki politični katoliki, ki so nam najslabši. Kjer je mož v Apostolstvu, kjer so družine posvečene presv. Sreću, tam sovražnik ne bo dobil zlepa vstopa v hišo, saj je božji Zveličar obljubil posebne blagoslove družinam, ki bodo posvečene njegovemu presv. Sreću!

Celsissimus se zahvali g. referentu za praktično in izčrpno poročilo, nakar g. dekan Rihar izrazi željo, da bi se ob priliki izdala statistika o vnapredovanju Apostolstva mož v škofiji. Celsissimus izjavi, da bo škofijski ordinariat to oskrbel.

VI.

Misijonsko delo. a) Društvo za širjenje vere, b) Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. Misijonski praznik.

Celsissimus: O misijonskem delu sem večkrat pisal in vse zanj navduševal. Zadnjič sem vam poslal tozadeven pastirski list v 5. št. Škofijskega

lista. V njem sem govoril o pomoči poganskim misijonom in o pomoči ločenim Slovanom. Nastalo je vprašanje, kako naj obe akciji uredimo, da ustrezemo upravičenim željam sv. Očeta, ter velikim potrebam poganskih narodov in ločenih bratov.

Osrednje misijonsko društvo nam je tudi naročilo poseben praznik ob koncu oktobra, da se verniki in duhovniki za misijonsko delo zainteresirajo in navdušijo.

Naprosil sem g. vseučiliškega profesorja dr. Lamberta Ehrlicha za referat, ki naj bi nam misijonsko vprašanje primerno našim prilikam obrazložil.

Prof. dr. Ehrlich poroča:

Delo za D. Š. V. in A. C. M. v naši škofiji.

Predvsem je treba oboje strogo ločiti in sicer teoretično in praktično. Saj se je ustanovila l. 1917. posebna kongregacija pro Ecclesia Orientali, ki ji predseduje papež sam in Propagandi se bodo odtegnile vse agende Vzhoda. Naziv »misijonstvo« bo veljal izključno delu za pokristjanjenje poganov.

Pri nas je ta ločitev srečno izpeljana; različne so organizacije, različno je vodstvo.

Delo za poganske misijone.

Po svetovni vojni se je kat. Cerkev lotila dela za poganske misijone z največjo energijo. (Enciklike, misijonska razstava itd.) Zakaj?

Misijonskemu delu se odpirajo nove, doslej neznanе perspektive.

V Afriki in Aziji je zavel duh demokracije, ki je prinesel versko svobodo; v poganskih deželah zginjajo po vojni vse dejanske in zakonite omejitve misijonskega dela. A ker zastrupljajo neuke in analfabetične mase preroki svobodomiselsva, naturalizma in boljše vizma, se je vnela gigantska borba duhov za milijardo poganov.

Katoliška Cerkev se bori na moč proti vsem tem tendencam, posebno ker vidi, da narašča val nacionalizma (tudi sad evropske demokracije), ki bo prej ali slej vse Evropece izgnal iz Afrike in Azije. Zadnji trenotek je, da se Cerkev vkorenini med narodi Afrike in Azije in postane sestavni del vsakega naroda.

K tem velikanskim misijonskim nalogam vabi papež vse narode, škofom pa strogo naroča (kakor nikdar poprej), da širijo misijonsko misel v svojih škofijah.

Tem pozivom in direktivam iz Rima so se odzvali tudi naši škofje ter uvedli D. Š. V. in U. Cl. v škofije naše države.

Kako merodajni krogi v Rimu pozdravljajo in odobravajo te korake, je razvidno iz tega, da je Congregatio de Propaganda fide na predlog jugoslov. episkopata takoj imenovala univ. prof. dr. Jožefa Ujčiča za načelnika Narodnega odbora D. Š. V. za Jugoslavijo in da so se nova pravila za našo D. Š. V. v Rimu odobrila dne 22. decembra 1926. Ravno tako je tudi U. Cl. missionaria bila potrjena v Rimu. Ponovno je nadalje naš apostolski nuncij Hermenegild Pellegrinetti pohvalil naše delo za misijone.

S takim delom smo ostali zvesti tradiciji, ki smo jo sprejeli od naših prvakov-voditeljev, od škofov Slomška in Mahniča; budiijo nas zgledi misijonarjev Barage, Knobleharja in drugih.

Pa tudi narodna samozavest nas navdušuje za misijonsko delo. Bog nam je dal lastno državo, izkažimo se Bogu hvaležne s tem, da širimo njegovo kraljestvo na zemlji. Če smo res pravi narod, ne smemo zaostati pri svetovnih nalogah, pri katerih sodelujejo vsi katoliški narodi. Misijonska rubrika slov. naroda ne sme ostati prazna.

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

Od nekdaj je občutila kat. Cerkev razkol kot skelečo rano na Kristusovem telesu ter koprnela po zedinjenju. Glavarji Cerkve, ki so poklicani krmarji ladje sv. Petra, stoje na njenem krovu ter gledajo željno proti daljnemu Vzhodu. Od Boga razsvetljeni so spoznali, da je napočila zdaj ugodna ura. Na Vzhodu je nastal popolnoma nov položaj. V pravoslavnih deželah se je razrahljala vez med vseмогоčnim državnim aparatom in pravoslavno cerkvijo. V gotovem smislu je zavela tudi tam večja svoboda, te dežele niso več izključna domena pravoslavja. V Rusiji se bori državni aparat proti cerkvi, v Rumuniji, Jugoslaviji živijo zdaj pravoslavni z znatnimi katoliškimi manjšinami skupaj, v Poljski je štirimilijonska pravoslavna manjšina; ruska emigracija je zanesla mnogo pravoslavnih v katoliške dežele; carigrajski patriarhat je zgubil oficialno oporo svojega zadnjega državnega zaščitnika, turškega sultana.

Nadalje pa naval brezverstva, naturalizma, socializma, verskega nihilizma, kakor se vrši v Rusiji oficialno, v drugih deželah pa bolj prikrito, napolnjuje s skrbjo vse velike in plemenite duhove Vzhoda, da se ozirajo nehote na ono Cerkev, ki kot dalekovidni »hrib na vrhuncu gorâ« vabi vse narode k sebi.

Zato je Cerkev započela velepotezno akcijo za zблиžanje z Vzhodom. Poleg tega, da papeži ustanavljajo in pospešujejo znanstvene zavode za akcijo zблиžanja, želijo, da naj se vsi katoličani udeležujejo tega dela. Čehom in Jugoslovanom je pa papež Pij XI. poslal še posebno pismo, ki pravi, da morajo slovanski narodi pred vsemi drugimi častiti in posnemati sv. Cirila in Metoda, da naj se njiju življenje vernemu ljudstvu pogosto predočuje. Duhovniki, redovniki, device, krščanske družine, kmetje, delavci, veljaki, državniki, učenjaki in učitelji, oblastniki, vsi naj gledajo na sv. brata kot na svoj vzor; še posebej naj bosta vodnika pri delu za krščansko občestvo. Naj bi se vsi Slovani verno spominjali na besede umirajočega sv. Cirila: O Bog... zedini izbrano ljudstvo v svoji sv. veri... Papež torej želi, da bi češčenje sv. bratov postalo sestavni del našega verskega življenja. Pri delu za edinost moramo torej mi Slovani gotovo biti v prvi vrsti in škof pravi, da bi mi delo za vzhodne Slované postavili v prvo vrsto.

Oboje torej, delo za misijone in delo za cerkveno edinost je od Rima zaželeno, oboje je od škofov priporočeno in vpeljano, oboje od Rima potrjeno.

Nastane praktično vprašanje, če je med nami delo za oboje mogoče. Ker sta namena specifično različna, a služita oba v največjo čast in korist Cerkve, je per se delo za oboje mogoče. Dušnemu pastirju bo le prijetno, če more ob različnih časih porabljati različne motive za poglobitev katoliške verske zavesti. Širjenje kraljestva božjega med neverniki, zedinjenje cerkva: so med najmočnejšimi motivi in danes duhovniki neradi pogrešajo ta in oni motiv.

»Pri obeh so iste ali podobne dolžnosti in iste koristi«, bi mogel kdo ugovarjati, torej je eno nepotrebno ali odveč. Nezdružljivo bi torej bilo oboje per accidens.

Toda ne podčrtavajmo preveč te nezdružljivosti ali inkompatibilitete: zna se zgoditi, da to ravno zapre pot A. C. M. v druge dežele. Kajti po vsej Evropi je D. Š. V. že dolgo in veliko bolj intenzivno vkoreninjena kot pri nas. Ali naj bo radi tega Apostolstvo izključeno iz teh dežel? Mi moramo ravno nasprotno dokazati: da je praktično oboje mogoče in da plemenita tekma oboje samo oploja; druge dežele potem ne bodo imele izgovora.

Sicer pa obstoja podoben dualizem v Nemčiji, Angliji, Švici, Holandiji, Ameriki, kjer katoličani zelo intenzivno gojijo misijonsko misel, a hkrati pri našajo ogromne žrtve za pridobitev protestantov. Predsednik nemškega D. Š. V. Felten je v Poznanju povedal, da Bonifaziusverein in D. Š. V. delata popolnoma složno, brez medsebojnega oviranja.

Praktično je stvar odvisna od gorečnosti duhovnikov in ljudstva. Bremena res niso taka, da bi mnogi vsaj ne mogli ali ne hoteli nositi obojih. Saj v D. Š. V. revnim ni treba več plačevati kot pol dinarja na mesec ali še manj. Odpustki so pa deloma drugi kot pri A. C. M. in zelo mnogoštevilni. Nadalje je misijonski motiv tako svojstven in originalen, da bi ga bilo res škoda pogrešati. Saj bi pač darovi, ki jih ljudstvo da za misijone, sploh izostali in nikakor ne prišli v prid A. C. M.

V večjih farah je gotovo mogoče gojiti oboje. Kjer pa dušni pastir, posebno kjer je sam, tega ne zmore, naj pa izbere; saj lahko vpelje samo Apostolstvo. Nekoliko svobode in lastne iniciative pa je treba očitvidno pustiti v takih zadevah. Gotovo pa ni po intencijah sv. stolice in škofov, če bi se A. C. M. in D. Š. V. med seboj zavidali in se izrivali.

Gospod knezoškof se zahvali g. referentu za poročilo in priporočja, da negujemo paralelno oboje delo. Nato se vrši debata. Na prošnjo Vrhovnega sveta D. Š. V. v Rimu je sv. oče dovolil, da se praznuje povsod predzadnja nedelja meseca oktobra kot misijonski praznik. Ker se navadno to nedeljo v ljubljanski škofiji praznuje obletnica posvečevanja cerkva, bo vpeljava misijonskega praznika težko izpeljiva. Navzoči odobre predlog poročevalca, da se letos četrta nedelja v oktobru (oktober ima letos pet nedelj) posveti misijonski ideji. Program za praznovanje te nedelje bo škof. ordinariat pravočasno objavil. Zborovalci so tudi mnenja, naj se vpelje v velikih farah Društvo za širjenje vere in Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, v malih farah pa le ono, za katero dušni pastir in ljudstvo kaže več vneme.

VII.

Krščanska ženska zveza.

O tem poročja *Celsissimus* :

Te dni se je zglašil pri meni odbor krščanske ženske zveze. Deluje od 2. februarja 1926. Načelnica je gospa Leopoldina Dolenc. — Odbor marljivo deluje in ima redno sejo vsakih 14 dni. Zveza je priredila lani in letos v Ljubljani Materinski dan z lepim uspehom. Gospodinjski tečaj je nedavno priredila na Breznici. Imela je več predavanj po deželi in v Ljubljani. Želi se izpopolniti in pridobiti inteligentno tajnico, ki bi delo vodila v Ljubljani in po deželi in bi samo za to zvezo delovala.

Koncem julija letošnjega leta se je zveza priključila kat. internacionalni zvezi ženskih organizacij s sedežem v Utrechtu. Edini cilj te zveze je ohranitev katoliške družine. Odbor je prepričan, da bo ta zveza dala obilo gradiva za uspešen napredek.

Ta zveza je del Prosvetne zveze. Rada bi prišla v stik s podeželskimi prosvetnimi društvi, namreč z njihovimi članicami, ki naj bi se organizirale kot poseben odsek prosvetnega društva. Tem odsekom bo treba primerne delo, ki odgovarja nagnjenju in bi bilo izvedljivo. Načelnica je šla v Linc, da se informira o delu ondotne krščanske ženske zveze, ki šteje 6500 članic. V smislu teh informacij bi naša ženska zveza za sedaj prevzela trojno delo in sicer:

a) Skrb za cerkev. Odseki bi pod vodstvom ali nadzorstvom svojega župnika prevzeli skrb, da je cerkev vedno snažna; preskrbeli bi sredstva za vzdrževanje večne luči; ob praznikih bi okrasili oltarje s cveticami itd. Bolj izurjene roke bi skrbele za cerkvene paramente. Tukajšnje odbornice so prepričane, da bi to delo ženske veselilo in obenem med njimi ustvarjalo zavest skupnosti.

b) Skrb za obbolele članice. Članice enega odseka se med seboj podpirajo v slučaju bolezni. Tu pa ni mišljeno na postrežbo bolnice, ampak na to, da bi izvrševale najnujnejše njeno delo, n. pr. opravljati hišne posle, skuhati za njo

in za njeno družino, skrbeli za nje otroke itd. Ljubezen naših žensk bo našla pravo pot. V Ljubljani bo zveza skušala dobiti potrebno število članic, ki bi obiskovale obolele članice naših odsekov v bolnici in od časa do časa poročale svojcem obolelih, kako jim gre.

c) Skrb za dekleta, ki iščejo službe v mestu, posebno na Hrvaškem in v Beogradu. To bi bila najtežja naloga, ki jo bo še treba vsestransko preštudirati in v zvezi z drugimi organizacijami in javnimi faktorji vršiti.

d) Prirejati razne tečaje in sicer v prvi vrsti take, ki so v zvezi z njenim programom, pa tudi higijenske tečaje, tečaje za vkuhanje sadja in konserveriranje mesa, mlekarke in vrtnarske tečaje. Bili bi kratki, kvečjemu bi trajali nekaj dni, pa bi ne bili dragi. Moglo bi več odsekov skupno tečaj prirediti.

To naročam, ker mislim, da boste gospodje delo te krščanske ženske zveze radi odobrili in pripomogli, da prosvetna društva po župnijah take odseke ustanove. Seveda bi morali poskrbeti za stik s centralno zvezo. Pa kako? Mislim, da naj se ustanovljeni podeželski odseki prijavijo sami ljubljanski zvezi potom tajništva Prosvetne zveze. — Gospode prosim, da to vzamete v vednost.

VIII.

Mesto zadržanega predsednika Duh. podp. društva, prelata dr. Jos. Lesarja, poda kanonik Al. Stroj poročilo o stanju akcije o **samopomoči duhovnikov**.

Najpoprej je poročal o samopomoči duhovnikov, kakor jo izvršuje Duhovsko društvo zlasti z ozirom na okrožnico knezoškofa dr. Ant. B. Jegliča z dne 15. januarja 1927, števil. 372. Ustanovnih članov Duhovskega podpornega društva, ki so vplačali ali bodo vplačali 5000 Din, se je do konca avgusta oglasilo 13, rednih članov, ki bodo plačevali vsako leto 120 Din, se je oglasilo že toliko, da imamo upanje, da bodo do konca leta 1927. z malo izjemami vsi duhovniki redni člani Duhovskega podpornega društva. Le nekateri ne morejo plačevati tega zneska. Raznim organizacijam in zasebnikom se je poslalo 140 prošenj; odzvalo se jih je dosedaj 34 z večjimi ali manjšimi zneski. Glede prispevka posameznih župnij, ki bi v teku 5 let vplačale 5000 Din, smo dobili odgovore razen iz dveh iz vseh dekanij. Vsota vseh obljubljenih prispevkov iz posameznih dekanij bi potem v petih letih znašala 550.790 Din. Faktično se je doslej nabralo za sklad Duhovskega podpornega društva 63.380 Din.

Na vprašanje g. dekana Dolinarja, kaj se je doslej storilo, da se izboljša gmotni položaj duhovščine ljubljanske škofije, je isti referent povedal, da se je letos 19. avgusta v Akademskem domu vršil sestanek duhovščine, katerega se je udeležilo nad 120 duhovnikov. Navzoči so bili minister na razpoloženju dr. Korošec in narodna poslanca Škulj in Smodej. Pri tem zborovanju je župnik Mikš, ki je izdal jako poučno knjigo: »O gmotnem položaju slovenske duhovščine«, predložil poslancem in zborovalcem projekt o izboljšanju duhovniških plač. Bistvo tega projekta je v tem, da naj z ozirom na osnovne plače in starostne doklade dušnopastirske duhovščine na bivšem Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in v Dalmaciji, ostane v veljavi zakon z dne 28. marca 1918. Seveda se mora z ozirom na sedanje valutne razmere na vse številke tega zakona, torej tudi za starostne doklade in mirovino, postaviti 30-kratni indeks. S 30-kratnim indeksom se valorizirajo tudi obresti javnih obligacij in obresti biroodkupnih glavnice iz državne imovine. Taka rešitev duhovniške kongruje bi bila najbolj enostavna, brez velikega dela, pravično razdeljena in zadostna. Prav na podoben način se je poskrbelo za svečeništvo v Črni gori. Tam so bili pred ujedinenjem svečeniki plačani kakor državni uradniki. Zato jih je tudi vlada po ujedinenju, oziroma po sprejetju

zakona za činovnike uvrstila v uradniško kategorijo. V Sloveniji in Dalmaciji pa velja še vedno zakon z dne 28. marca 1918, ki naj se samo sedanjim valutnim razmeram prilagodi. Ker so temu predlogu župnika Mikša pritrdili vsi zborovalci na shodu v Akademskem domu in ni bilo nobenega ugovora, je tudi šesti občni zbor »Vzajemnosti«, ki se je vršil 25. avgusta 1927, sprejel prav tak predlog župnika Mikša in se izrekel za to, naj se predloži episkopatu, da ga potrdi, potem naj gredo pa vsi vztrajno na delo in se ne umaknejo, dokler predlog ne bo sprejet.

S tem predlogom so bili zadovoljni tudi vsi zbrani dekanji in je shod dekanov izročil Presvetlemu prošnjo, naj stori vse, kar mu je mogoče, da se izjavijo za predlog tudi vsi jugoslovanski škofje. Škofije, v katerih zakon z dne 28. marca 1918 ni v veljavi, bodo potom svojih Vzajemnosti, ki bodo te dni zborovale skupno v Zagrebu, sestavile predloge v smislu navedenega zakona.

Razgovor o dobroteljnosti za letos odpade.

Ko je dnevni red izčrpan, se gospod knezoškof zahvali gg. zborovalcem in referentom ter zaključí konferenco.

52.

Misijonski praznik.

Glede misijonskega praznika je izdal škof. ordinariat sledeči odlok:

Štev. 3949/1927.

Župnim uradom!

Na prošnjo Vrhovnega sveta DŠV v Rimu je dovolil sv. oče, da se praznuje povsod predzadnja nedelja meseca oktobra kot misijonski praznik.

Letos bomo imeli torej 23. oktobra misijonski praznik.

Praznuje naj se pa takole:

V župnih cerkvah bodi Missa votiva cantata pro fidei propagatione, com. Dom. et ult. Ev. Dom., Praef. Trinit.; pri vseh drugih mašah naj se vzame com. ex Missa pro fidei propag.

Prejšnjo nedeljo naj gg. duhovniki oznanijo misijonski praznik in povabijo vernike na skupno sv. obhajilo za misijone, ravno tako v šoli otrokom.

Verniki, ki prejmejo za ta dan sv. zakramente in molijo za spreobrnjenje nevernikov, dobe popolni odpustek, ki se more nakloniti tudi dušam v vicah.

Na predvečer (22. oktobra) naj se slovesno zvoni, nudi prilika za spoved in okraši cerkev.

Na praznik naj se izpostavi Najsvetejše pri prvi službi božji in naj ostane izpostavljeno do končane glavne službe božje; popoldne naj bo molitvena ura za misijone.

Pridige naj bodo posvečene misijonski ideji. Vse zbirke tega dneva so za misijone (DŠV).

Po možnosti naj prirede ta dan tudi druge organizacije kako misijonsko prireditvev.

Posebni izdatki za prireditvev misijonskega praznika naj se poravnajo iz misijonske zbirke tega dneva.

Škofijski ordinariat v Ljubljani,

dne 8. oktobra 1927.

† Anton Bonaventura,
škof.

53.

Slovstvo.

Kraljestvo božje. Dovršen je prvi letnik lista »Kraljestvo božje«, glasila ACM. Vsebina je izredno bogata in zanimiva. List hoče seznanjati slovensko izobraženstvo in preprosto ljudstvo s krščanskim Vzhodom. Prinaša poročila o krščanskem Vzhodu, o delovanju za zedinjenje, pouk o vzhodni cerkvi ter o verskih razmerah med katoliškimi in vzhodnimi kristjani. Izmed mnogih sestavkov omenjamo samo nekatere važnejše: Verske slike iz boljševiske Rusije (vtisj in doživljaji škofa M. d'Herbignyja na njegovem trojnem potovanju v sovjetsko Rusijo) — Vzhodna cerkev (pregled o stanju vzhodnih cerkva) — Krščanska obnova in cerkvena edinstvo — Temelji krščanske obnove (odlomki iz spisov Vl. Solovjeva) — Mati krščanske edinstvo — Mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem — Liturgično gibanje. — Pod rubriko »Iz življenja« so popisane zanimivosti iz življenja velikih ruskih konvertitov. Članki so pisani poljudno in živahno. Preveva jih topla ljubezen do ločenih bratov na Vzhodu. List krasi umetniške slike dveh največjih sodobnih ruskih religioznih slikarjev, Vasnceva in Nesterova. — Ker vzhodno cerkveno vprašanje stopa vedno bolj v ospredje, ker zlasti sv. oče priporoča, da se katoliški Slovani zanimamo za krščanski Vzhod in ker tudi jugoslovanski škofje vedno bolj poudarjajo važnost dela za cerkveno edinstvo, list »Kraljestvo božje« prav toplo priporočamo. Izhaja kot dvomesečnik in stane 10 Din. Uprava je v Mariboru, Koroščeva ulica 12.

54.

Razne objave.

Direktorij za l. 1928. Dekanijski uradi naj čim prej sporoče škof. ordinariatu, koliko izvodov direktorija naročajo za svojo dekanijo.

Škofijski list. Nekaj župnih uradov dolguje še naročnino za l. 1926., večje število župnih uradov pa naročnino za l. 1927. Župni uradi naj zaostalo naročnino čim prej poravnajo.

Novi portatili so bili posvečeni in se morejo naročiti pri škof. ordinariatu. Cena enega portatila je Din 250.—.

Rafaelova družba se je ustancvila dne 15. novembra 1927. V odbor so bili izvoljeni: dr. Lambert Ehrlich, dr. Juro Adlešič, Vinko Zor, Franc Erjavec, p. dr. Hugo Bren, Franc Zabret, Valentin Tome, Franc Miklavčič in Leopoldina Dolencec. V nadzorstvo sta bila izvoljena: Janko Jeglič in Valentin Sitar.

55.

Konkurzni razpis.

Z okrožnico z dne 16. novembra 1927 štev. 4469 je bila razpisana župnija Nova Oselica z zaključnim rokom do 10. decembra 1927.

56.

Škofijska kronika.

Cerkveno odlikovanje. Martin Štular, vzgojni vodja v škof. zavodu sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano, je bil imenovan za škof. duhovnega svetnika.

Za škof. cenzorje knjig so bili imenovani: stolni kakoniki: Alojzij Stroj, dr. Tomaž Klinar, dr. Alojzij Merhar, Josip Vole; univerzitetni profesorji: dr. Matija Slavič, dr. Franc Grivec, dr. Andrej Snoj, dr. Janez Fabijan; dr. Ciril Potočnik, spiritual v škof. duh. semenišču.

Umeščena sta bila: Janez Zabukovec, župnik v Križah pri Trziču, dne 24. oktobra 1927 na župnijo Komendo; Jožef Hartman, župnik v Blagovici, dne 25. oktobra 1927 na župnijo Križe pri Trziču.

Podeljeni sta župniji: Prežganje Jožefu Stupici, župnemu upravitelju ondi (umeščen dne 30. septembra 1927); Blagovica Jakobu Štreklju, škof. tajniku v Ljubljani (umeščen dne 25. oktobra 1927).

Premeščena sta bila: Anton Žnidaršič, kaplan v Starem trgu pri Kočevju, za župnega upravitelja na Toplo reber; Jožef Kreiner, kaplan v Kočevski Reki, za kaplana v Stari log pri Kočevju.

Nameščen je bil Ivan Sever, kaplan v začasnem pokoju, za kaplana v Kostanjevici.

Izpustnico iz ljubljanske škofije sta prejela: Josip Koželj, kaplan v Kostanjevici, in Edvard Šimnic, župnik v pokoju.

Umrli so: Jožef Kržišnik, profesor na škof. gimnaziji v zavodu sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano, v Ljubljani dne 6. novembra 1927 v starosti 56 let; dr. Ivan Mauring, vpok. župnik v Višnji gori, dne 7. novembra 1927 v starosti 63 let; Herman Michel, kaplan v Stari cerkvi pri Kočevju, dne 22. novembra 1927 v starosti 28 let. — N. v m. p.!

Škofijski ordinariat v Ljubljani,

dne 24. novembra 1927.

Vsebina: 51. Poročilo o shodu dekanov. — 52. Misijonski praznik. — 53. Slovstvo. — 54. Razne objave. — 55. Konkurni razpis. — 56. Škofijska kronika.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Josip Dostal**. — Za Jugosl. tiskarno v Ljubljani **Karel Čeč**.